

CARTULARI de la Catalunya Comtal

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

L'Institut visita el Castell de

MONTSONÍS

ESPECIAL **25 ANYS**

DE L'EDICIÓ DEL PRIMER
CARTULARI 1987-2012

AQUESTA PUBLICACIÓ ES DISTRIBUEIX ALS CENTRES OFICIALS I CULTURALS DEL NOSTRE PAÍS I A L'ESTRANGER

RELACIÓ DELS CASALS CATALANS QUE REBEN EL CARTULARI DE L'INSTITUT

DINS L'ESTAT ESPANYOL:

Associació Espai Catalunya Topalekua - Sant Sebastià - Donostia. --- Centre Català de Córdoba. - Córdoba. --- Cercle Català d'Araba. - Gazteiz. --- Casa Catalana de Las Palmas. - Las Palmas de Gran Canaria. --- Cercle Català de Madrid. - Madrid. --- Casal Català de Menorca. - Maó. --- Casa Catalana de Mallorca. - Palma de Mallorca. --- Casal de Catalunya de Sevilla - Sevilla. --- Casa Catalana de Saragossa. - Zaragoza.

A L'ESTRANGER:

ALEMANYA: Associació Catalana d'Essen Essen - Borbeck. --- Casal Català d'Hannover, e.V. Hidesheim. --- Centre Cultural Català de Colònia, e.V. Köln. --- Deutscher Katalanistenverband Münster in Westfalen. --- Associació Catalana d'amburg "El Pont Blau". --- Katalanischer Salon, (Berlin). --- Catans de Frankfurt - Frankfurt.

ANDORRA: Centre de la Cultura Catalana del Principat d'Andorra, Andorra la Vella.

ARGENTINA: Casal Català de Bahía Blanca, Bahía Blanca. --- Associació Catalana de Socors Mutus "Montepio de Montserrat", Buenos Aires. --- Associació Civil Grup d'Empresaris Catalans de l'Argentina (GREC), Buenos Aires. --- Casal de Catalunya de Buenos Aires, Buenos Aires. --- Les Quatre Barres, Buenos Aires. --- Casal Català de Córdoba, Córdoba. --- Casal dels Països Catalans de La Plata, La Plata. --- Centre Català de Mendoza, Mendoza. --- Mutual Catalana Germanor, Mendoza. --- Casal de Catalunya de Paraná, Paraná, Entre Rios. --- Agrupació Catalana de Pergamino, Pergamino. --- Centre Català de Rosario, Rosario. --- Centre Català de Venado Tuerto, Venado Tuerto, Santa Fe. --- Casal Català de Mar del Plata. --- Agrupació Cultural Catalana de Mendoza. --- Casal de Catalunya de Santa Fe.

AUSTRÀLIA: Radiodifusió Catalana East Brighton, Victoria. --- Casal Català of New South Wales Bexley, New South Wales. --- Casal Català de Victòria / Catalan Club Victòria.

AUSTRIA: Casal Català de Viena, Viena.

BÈLGICA: Casal Català de Brussel·les, Bruxelles.

BRASIL: Catalònia - Grup de Catalans de Sao Paulo São Paulo - SP. --- Instituto Brasileiro de Filosofia e Ciência Raimundo Lúlio (Ramon Llull) São Paulo - SP.

CANADÀ: Casal Cultural Muntaner Montmagny, Quebec. --- Casal dels Països Catalans de Toronto, Toronto, Ontario. --- Casal Català de Vancouver Vancouver, BC.

COLÒMBIA: Casal Català d'Antiòquia, Emvidado. --- Comunitat Catalana de Colòmbia, Santa Fe de Bogotá, DC.

COSTA RICA: Casal Català de Costa Rica, San José.

CUBA: Societat de Beneficència de Naturals de Catalunya, La Habana.

DINAMARCA: Casal Català de Copenhaguen, Copenhaguen.

EL SALVADOR: Casal Català de El Salvador, San Salvador.

EQUADOR: Casal Català de Guayaquil, Guayaquil. --- Associació Catalana Ecuatoriana de Negocios (ACEN), Quíto. --- Casal Català de Quíto, Quíto.

ESTATS UNITS: Fundació Paulí Bellet, Bethesda, MD. --- Casal dels Catalans de Califòrnia, El Segundo CA. --- North American Catalan Society, Inc Nashville TN. --- Casal Català del Nord de Califòrnia Oakland, CA. --- American Institute for Catalan Studies Spring TX. --- Associació de Catalans de la Universitat de Califòrnia, Irvine (CatUCI). --- Friends of Catalonia Miami, Incorporated - Miami. --- Catalan Institute of America - Nova York. --- Casals dels Països Catalans a Califòrnia - Sant Diego. --- Casal del Països Catalans a Cleveland - Cleveland.

FRANÇA: Aire Nou de Bao, Bao. --- Cercle Català de Marsella, Marseille. --- Casal Català de Grenoble, Grenoble. --- Casal de Catalunya de París, París. --- Centre Cultural Català de Perpinyà, Perpinyà. --- Amical dels Catalans d'Alsàcia, Stransbourg. --- Casal Català de Tolosa de Llenguadoc, Toulouse. --- Cadres Catalans de Tolosa de Llenguadoc - Toulouse.

GUATEMALA: Casal Català de Guatemala, Guatemala, CA.

HONDURAS: Associació Catalana d'Hondures, San Pedro de Sula.

IRLANDA: Catalans a Dublin - Dublin.

ISLÀNDIA: Casal Català a Islàndia.

ITÀLIA: Associació Catalana a Roma, Roma.

JAPO: Centre Català de Kansai, Osaka.

LUXEMBURG: Centre Català de Luxemburg, Luxembourg.

MARROC: Casal de Cultura Catalana al Nord del Marroc - Tànger.

MÈXIC: Centre Català de Guadalajara, Guadalajara, Jalisco. --- Casal Català de la Península del Yucatán, A.C. Mérida, YU. --- Club de Empresarios Catalanes en Mèxic, México D.F. --- Orfeó Català de Mèxic, A.C. México D.F. --- Casal Català de Puebla, A.C. Puebla. --- Casal Virolai, A.C. Querétaro, QRT.

PARAGUAI: Centre Català d'Asunción, Asunción.

PAÏSOS BAIXOS: Casal Català dels Països Baixos, Oousterhout NB.

PERÚ: Casal Catalunya del Perú, Lima.

REGNE UNIT: Centre Català d'Escòcia - Escòcia. --- Catalans UK - Londres.

REPÚBLICA DOMINICANA: Casal Català de Santo Domingo, Santo Domingo.

REPÚBLICA POPULAR DE LA XINA: Catalan Association of China, Hong Kong. --- Casal Català de Beijing - Beijing. --- Shanghai Catalan Association - Shanghai.

SUÈCIA: Les Quatre Barres - Estocolm.

SUÏSSA: Casa Nostra de Basilea, Birsfelden. --- Cercle Català de Winterthur-Schafhausen, Brütten. --- Amics Catalans de Berna, Köniz. --- Centre Català de Lausane, Lausanne. --- Casa Nostra de Suïssa, Wallisellen. --- Casa Nostra Baden - Wettingen / Grup Montseny Wettingen. --- Casa Nostra de Zürich, Zürich.

URUGUAI: Associació d'Empresaris d'Ascendència Catalana a l'Uruguai (ASEACU), Montevideo. --- Casal Català de Montevideo, Montevideo.

VENEÇUELA: Centre Català de Caracas, Caracas. --- Associació Nova Catalunya de Joan Orpí Puerto de la Cruz, Anzoátegui. --- Associació Venecolana d'Empresaris d'Ascendència Catalana (AVEAC).

XILE: Agrupació d'Empresaris d'Ascendència Catalana (AEAC), Santiago de Xile. --- Centre Català de Santiago de Xile, Santiago de Xile. --- Federació d'Entitats Empresariales d'Ascendència Catalana d'America, Santiago de Xile. --- Centre Català Viña del Mar, Viña del Mar.

Jaume Bertomeu
Editor

Lluïsa Goberna
Directora

Lluís Goberna
Cap de Redacció

Aquest CARTULARI és el portaveu de l'Institut, de publicació semestral. És una entitat convenientment legalitzada i domiciliada al Cap i Casal de Catalunya, i que té per finalitat aplegar als afeccionats a la història medieval de Catalunya i altres activitats del nostre País.

E d i t o r i a l

Benvolguts amics

Ja hem arribat amb l'actual edició al CARTULARI número 26 i al mateix temps celebrem també els 25 anys del CARTULARI, englobades la primera i la segona època; com ja sabeu, el primer que vàrem editar fou en la primavera de 1987, amb el número 0. En l'interior fem una petita ressenya sobre la història i les tres primeres portades del nostre CARTULARI. Tanmateix podeu veure un dels articles que varen aparèixer en els Cartularis 0 i 1 d'aquesta primera època, i que vol ser un record-homenatge als orígens de la nostra revista.

25 anys són una llarga trajectòria, en la qual hi ha hagut esdeveniments històrics, culturals i socials de tota mena. Podríem fer un balanç de tot aquest llarg recorregut, amb les seves circumstàncies, tan positives com negatives, però no volem caure en la trampa de la nostàlgia i el negativisme fàcil. El que sí que tenim intenció de fer és seguir endavant amb la tasca que ens vam proposar des del principi i continuar intentant de millorar-la dins de les nostres possibilitats. Doncs aquests 25 anys de camí, d'esforç i vivències ens donen la força per continuar.

En el present Cartulari trobareu tres articles que es podria dir que estan enllaçats per un personatge. L'un, l'abans esmentat dels primers números 0 i 1, l'altre, un article actual sobre el personatge i per últim un reportatge sobre el castell de Montsonís, en els quals, s'esmenta la història i vida d'Arnau Mir de Tost, un noble cabdill, considerat un heroi català, per la seva gran tasca de repoblació i per la lluita contra els àrabs que va portar a terme en les terres frontereres. Això només és una petita pinzellada de tot allò que podreu trobar en aquestes pàgines plenes dels sempre interessants escrits dels nostres col·laboradors.

Us desitgem unes bones vacances d'estiu i esperem tornar amb sàvia nova, perquè si ho fem entre tots podrem seguir gaudint dels mitjans per accedir a la cultura al nostre país. Almenys aquesta és la nostra aspiració...

Lluïsa Goberna

Consell de Redacció Col·laboradors:

Bartomeu Bioque
Josep Brunet
Toni Font
Maribel Gallèn
Àngel Gordon
Francesc Panyella
Mª Lluïsa Pujol
Jordi Rabionet
Eva Sans
Joana Tarín

Maquetació i Disseny Lluïsa Goberna

Corrector: Joan Anton Font

Webmasters: Lluís Teruel David Ballesteros

Redacció i Administració: Casanova, 43, Esc. Dret. Entl. 3r. 08011 BARCELONA

Tel. 93 325 77 91

E-mail: institut@cartulari.com estament@cartulari.com www.cartulari.com

Capçalera: Copy-Art-Institut.

Impressió: Copyluz Dipòsit Legal: B-51863-01

Els articles signats són de la sola responsabilitat de l'autor i l'equip del Cartulari no necessàriament ha d'estar d'acord amb el contingut dels mateixos.

Amb el suport de la:
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació

CARTULARI

DE LA CATALUNYA COMTAL

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

ANY XXV - SEMESTRAL
NÚMERO 26

Portada	1
Castell de Montsonis.	
Casals Catalans	2
Relació dels Casals d'arreu del món.	
Editorial	3
Redacció i administració.	
Informa	5
Les nostres activitats.	
Sopar Nadalenc	6
Presentació CARTULARI 25.	
Cicle de Conferències - Primavera 2012	20
A la Biblioteca Pública Arús..	
Sopar de l'Estament de Cavallers	22
Portades dels Cartularis	24
De la 1 ^a època	
Jocs d'escacs	25
Que el Comte d'Urgell va donar a Arnau de Mir.	
Arnau Mir de Tost	34
L'heroi medieval de les terres de Lleida.	
Notícies - L'Acadèmia de Cine d'Espanya	40
Viu la màgia dels inicis del setè art.	
Congres Mundial de Movils a BCN	41
Barcelona, Capital Mundial de la telefonia mòbil.	

Foto portada de: Lluïsa Goberna
Castell de Montsonis

Fonts de la Barcelona antiga Història de l'aigua.....8

L'antiga Barcelona romana disposava de dos aqüeductes que portaven cap a la ciutat l'aigua de Collserola per un cantó i la del riu Besòs per l'altre.

Racó de Poesia..... 12

Avui vull parlar-vos de la poesia. Ja sé que és un tema minoritari que no a tothom agrada, però no me'n puc estar de referir-me a una cosa (*un art*) tan bella i sentida.

Visita la Barcelona Medieval...16

Com sempre que l'Institut organitza una visita cultural per la Barcelona antiga, i l'amic Bartomeu Bioque, escriptor i Acadèmic de l'Institut ens fa de guia per aquests indrets històrics de la nostra ciutat...

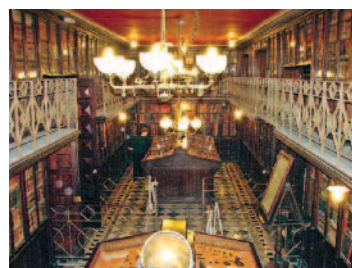
Castell de Montsonis.....28

Amb un dia esplèndid, a pesar de les prediccions meteorològiques de pluja, que per sort no vam tenir, més aviat ens van acompanyar el sol i una temperatura força agradable, un grup de l'Institut va enfilem cap a les terres de Lleida...

El Llibre i la Llibertat.....36

Un dels elements que millor defineixen la cultura d'un país és la biblioteca, element essencial i recurrent alhora. A Catalunya, la Biblioteca Nacional defineix la cultura del nostre poble i, a Barcelona, la Biblioteca Pública Arús...

Ruta Centreuropea.....42

En aquest nou viatge, que vam fer acompanyats de dos bons amics, ens vam endinsar, en cotxe, a l'Europa central i terres habitades antigament pels teutons - *gent procedent de la península de l'Europa nord-occidental*...

17 de desembre de 2011:

Es va celebrar el sopar Nadalenc i de Germanor a l'Hotel EVENIA ROSELLÓ. En aquesta ocasió es va presentar el **CARTULARI, especial, número 25.**

10 de març de 2012:

L'Institut va fer una visita cultural pels carrers de la **Barcelona Medieval** que va ser guiada per l'escriptor i investigador **Bartomeu Bioque.**

27 de març de 2012:

Conferència a la **Biblioteca Pública Arús**, amb el títol "**A la recerca del Graal**", a càrrec de **Bartomeu Bioque**, escriptor i investigador.

12 d'abril de 2012:

Conferència a la **Biblioteca Pública Arús**, amb el títol "**La tècnica que va fer possible un art**", a càrrec de **Jordi S. Bonet**, vicepresident de la **Fundació Aula de Cine, Col·lecció'Josep M. Queraltó.**

20 d'abril de 2012:

Sopar de Germanor i Acte de lliurament de Credencials de l'Estament de Cavallers Nobles del Principat de Catalunya, a l'Hotel H10 Casanova.

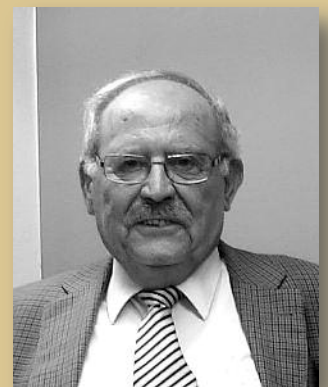
19 de maig de 2012:

Visita cultural i guiada al **Castell de Montsonis** a la Noguera (**Lleida**). Posterior dinar al **Restaurant Roma**, a la població de **Cubells.**

El passat 23 de març d'enguany, el nostre amic en **FRANCESC DELTELL I MUR** ens va deixar. Va ser cofundador i un membre actiu de La Unió d'Artistes, un home dinàmic, amb moltes idees. Era membre del Col·legi Oficial d'Agents Comercials de Barcelona, en el qual col·laborava en diverses activitats, entre elles, com a membre vocal del Jurat i organitzador del Concurs de Pintura que es feia al Col·legi i que se celebra cada any, i en el qual van participar en diverses ocasions els membres de La Unió d'Artistes.

Un tret que el caracteritzava, dit per molts dels seus amics, és "*que en Francesc, era amic dels seus amics*", això diu molt de com era ell com a persona.

Com artista, era un excel·lent pintor, que havia fet nombroses exposicions amb gran èxit. Sempre recordarem les seves mimoses i els seus magnífics paisatges.

Amic Francesc, et trobarem a faltar, així com a tants altres dels membres de La Unió d'Artistes que ens han deixat durant el transcurs de tots aquests anys.

SOPAR NADALENC

Per Lluís Goberna

Aquest **CARTULARI 25** ha estat un número molt especial, tal com vam dir en l'anterior edició quan anunciàvem que serien

UNES NOCES DE PLATA LITERÀRIES !

i que hauríem de celebrar-ho. Doncs així ho vam fer, però dins de les possibilitats que dóna aquest temps tan complex.

Per donar-li a l'acte un to de celebració, de festa, vam comptar una vegada més amb la presència del bon amic i excel·lent humorista "**Grouxo**" que ens va fer de "**mestre de cerimònies**" que durant la vetllada va posar un somriure a tots els presents.

Vàrem començar gaudint d'un excel·lent sopar a l'Hotel **EVENIA ROSELLÓ**. Després de les postres i els torrons acompanyats del cava amb el seu corresponent brindis, tot seguit la directora de la revista va pronunciar unes paraules de lloança al **CARTULARI 25**, i va recordar que era el resultat de **12 anys de treball** de l'equip que col·labora en l'edició d'aquesta segona època. Va comentar també entre altres coses, la visita que l'Institut va fer a **Montserrat**, que va quedar reflectida en la portada d'aquest número amb un monogràfic dedicat a **Montserrat, Cor de Catalunya**, com va saber expressar tan bé la nostra amiga **Joana** en el seu reportatge.

Cal destacar les pàgines centrals d'aquest número 25, amb el títol "**RECORDANT LES EFEMÈRIDES**". I recordem que el número 0, de la primera època, es va editar a la primavera de l'any 1987!. **Quasi res! La nostra revista aquest 2012 complirà 25 ANYS !**

I DE

uts
esentació

ULARI

5

Santa Maria de Montserrat

G
E
R
M
A
N
O
R

Tot seguit, després del parlament es van lliurar els diversos **CARTULARIS** als assistents. I com és costum no podia faltar el sorteig de regals, en el qual, en aquesta ocasió, l'amic **Àngel** va comptar amb l'eficaç ajuda del nostre amic "**Grouxo**". Amb aquest "**tàndem**" va ser força difícil deixar de somriure i van aconseguir que imperés el bon humor.

Amb aquest to festiu es va donar per acabat l'acte d'entrega d'aquest **CARTULARI** especial número 25. ©

*Poster que presidia el saló del sopar.
Diseny
Lekter Grafiks*

Per Jordi Rabionet

HISTÒRIA DE L'AIGUA I FONTS DE LA BARCELONA ANTIGA

L'ANTIGA BARCELONA ROMANA DISPOSAVA DE DOS AqüEDUCTES QUE PORTAVEN CAP A LA CIUTAT L'AIGUA DE COLLSEROLA PER UN CANTÓ I LA DEL RIU BESÒS PER L'ALTRE.

Els dos aqüeductes coincidien a la “*porta decumena*”, actual Plaça Nova, on avui hi ha la reconstrucció feta el 1958 d'un arc d'un d'aquests aqüeductes, i en la propera Plaça del 8 de març, podem veure'n quatre arcs més formant part d'una paret que els ha preservat.

L'aigua que arribava a la ciutat es recollia en un dipòsit amb una capacitat d'uns 60.000 litres, des d'on era canalitzada per a usos domèstics per mitjà de fonts i també per a banys públics.

Arc de l'aqüeducte de la Plaça Nova

Durant el primer mil·lenni de la nostra era, Barcelona va sofrir dues invasions importants que varen malmetre en gran manera tota la xarxa que s'havia construït per a l'aprovisionament de l'aigua. Primer la dels ostrogots i més tard la dels àrabs, i no va ser fins al final d'aquesta darrera que **el comte Mir I de Barcelona, en els segles X i XI, va reconstruir l'antiga via d'aigua dels romans, que donà lloc a un nou Rec Comtal**, sèquia que en el seu curs, ja en el segle XIII, s'aprofitava per regar camps i fer funcionar molins drapers i fins i tot una ferreria.

Aquesta obra està documentada des de l'any 1075, i a ciutat vella tenim el carrer de la **Sèquia Comtal**, que era el camí per on s'arribava a la ciutat, tot vorejant la muralla.

Ja dins de la ciutat, la sèquia o rec anava cap al carrer de **Regomir**, nom que probablement es va posar en honor del comte, i seguia després per desembocar a les Rambles fins al mar.

Arcs de la Plaça 8 de març

En l'esmentat carrer de **Regomir**, anys més tard, va viure i morir **Pau Claris**, canonge de la Seu d'Urgell, elegit diputat pel braç eclesiàstic, càrrec que li donava la presidència de la Generalitat de la que en va ser el seu 94 president, càrrec que va ostentar fins a la seva mort.

LA FONT DEL PORTAL DE L'ÀNGEL

El Portal de l'Àngel, avui carrer comercial per excel·lència de Barcelona, era antigament una porta d'entrada de la vila, porta situada a la altura de la Ronda, que era per on passava la muralla. Aquesta porta era la que s'obria més d'hora al matí i la que es tancava més tard. Per ella entrava el producte que els pagesos de la vila de Gràcia portaven a la **Ciutat Comtal** i curiosament aquests carros

Font de Santa Anna,
al Portal de l'Àngel

carregats amb tota mena de verdures i fruites per al consum dels ciutadans tenien una altra missió: la recollida i transport dels residus de les latrines, que buidaven i s'enduien per fer-ho servir d'adob per als seus camps.

El nom del carrer prové de la següent història. Sant Vicenç Ferrer, en la seva visita a Barcelona, entrant per aquesta porta, es va posar a predicar i, en la seva prèdica, va dir que veia un àngel armat amb una espasa flamígera que li deia que, per ordre del Senyor, protegia la ciutat. Els que l'escoltaven tot seguit varen començar a dir que ells també veien l'àngel i el nom va ésser ben aviat assignat: el Portal de l'Àngel.

En el fons del carrer es troba una de les fonts antigues de Barcelona: la font de Santa Anna. És una obra de forma octogonal construïda l'any 1375, encara que la seva decoració és més recent, ja que es va fer l'any 1918, amb mosaics realitzats pel ceramista Josep Aragay.

Les seves piques servien també perquè els cavalls dels diversos carruatges que transitaven per aquell indret poguessin abeurar.

FONT DE SANTA MARIA DEL MAR

Situada en la plaça de Santa Maria i a la vora de l'antic cementiri. S'atribueix la seva construcció, l'any 1402, al

mestre Arnau Bargués. Uns anys més tard, ja cap al segle XVI, se la va ornar amb un jardí en la seva part superior.

Font de Santa Maria del Mar
(lateral)

Font de Santa Maria del Mar (frontal)

Sobre els brocs hi ha una rosassa decorativa i en el lateral que dóna al carrer Argenteria hi ha els escuts

reials i de Barcelona i per damunt de cadascun una gàrgola zoomòrfica.

Aquesta font queda relativament propera al carrer de **Montcada** i el servei de les cases senyoriales d'aquest carrer anaven a cercar l'aigua en aquesta font. Ben aviat també va tenir el seu nom: **la font dels senyors**.

FONT DE SANT JUST

Font gòtica considerada actualment la més antiga de Barcelona. Construïda cap a finals del segle XIV (el 1367) en terrenys del que era l'antic cementiri de l'església de Sant Just i va ser construïda per honorar el conseller en cap Johan de Fiveller, l'estàtua del qual es pot veure a la façana de l'Ajuntament de Barcelona.

Aquest home, gran aficionat a la caça, va descobrir en una de les seves caceres una important deu d'aigua a la serra de Collserola, el cabdal de la qual va fer portar fins a la vila per alimentar la primitiva font.

L'any 1831, aquesta font va ser reconstruïda afegint-hi un portal neoclàssic i uns ornaments com l'escut reial i el de Barcelona, una imatge de Sant Just amb la palma de martiri i un relleu d'un falcó caçant un colom, com a record de la passió per la caça de **Johan de Fiveller**.

També se li va afegir una balconada ceràmica amb un jardí amb plantes que cauen sobre la font.

Font de Sant Just (Fiveller)

Font de Sant Just (Fiveller), detall pica

FONT DE LA PORTA FERRISSA

Font decorada amb un mosaic que representa ciutadans barcelonins passejant pel mercat tot al llarg de la muralla. El mosaic, obra de Joan Baptista Guivernau, de l'any 1959, és molt més recent que la font que data del 1680.

El mosaic porta escrit:

“ La “Porta Ferrissa” era una de las puertas de la segunda muralla de Barcelona en el siglo XIII. La barra de hierro era una de las medidas longitudinales usadas en la ciudad que se fijó en ella, le dió nombre así como a la calle que conducía a dicha puerta desde el centro de la ciudad antigua. En la calle Puertaferisa se construyeron,

a principios del siglo XVI, la casa Gralla bello edificio plateresco desaparecido al abrirse la calle del duque de la Victoria y la casa Pinós del marqués de Barará, derruida también a mediados del siglo XIX. La construcción del palacio Moya (hoy Comillas) el 1774 motivó el derribo de la antigua puerta.”

Però la veritable font és molt més antiga. La veritable estava instal·lada al costat del col·legi de Betlem, propietat dels jesuïtes. El **Consell de Cent** va rebre una petició del rector del col·legi en el sentit de poder traslladar a l'indret que li indiquessin, ja que volien construir una capella en el lloc on es trobava la font. Aprovat el canvi, els consellers varen demanar que el lloc fora en la torre del costat de mar de la **Porta Ferrissa**. I així es va fer, per facilitar als habitants de la zona el poder proveir-se d'aigua sense haver de sortir de les muralles.

Una llegenda diu que aquesta porta d'entrada a la ciutat estava decorada amb claus de ferro i semblaria que el seu origen seria la ciutat d'**Almeria** i que l'hauria portada en **Ramon Berenguer** com a botí de guerra.

LA FONT DE CANALETES

Aquesta font, famosa avui en dia per recollir tots els èxits esportius, estava ubicada en l'edifici de l'**Estudi General**, primitiva **Universitat de Barcelona**, la primera pedra de la qual va ser posada l'any 1536 entre els carrers de **Santa Anna** i **Tallers**.

Es deia que l'aigua d'aquesta font era la més fresca de Barcelona, ja que venia directament de Collserola i, per aquesta raó, ja en aquells temps, era apreciada per multitud de ciutadans.

Quan es va produir la invasió de **Felip V**, i es va traslladar la **Universitat a Cervera** i es va tancar la de les **Rambles**, la font es va portar on és ara, i la zona de les **Rambles** on havia estat la primitiva **Universitat**, l'edifici de la qual subsisteix, va passar a anomenar-se **Rambla dels Estudis**. La font, evidentment, va continuar amb la seva fama i, amb els anys, l'ha anat ampliant.

LA FONT DEL CARRER VERDAGUER I CALLIS

Aquesta font formava part d'un edifici, probablement un palauet, que avui en dia ja no existeix, que es va construir cap a finals del segle XIII, encara que la font, a jutjar per la seva forma constructiva, sigui potser més antiga. Encara que d'un sol broc, la forma de la pica sembla molt la de fonts més antigues.

El carrer on es troba, **Verdaguer i Callis** (antigament *Montjuic de Sant Pere*), és un carrer que va del carrer de **Sant Pere més baix** al carrer de **Sant Pere més alt**, i surt davant del **Palau de la Música**.

Font de la Porta Ferrissa

Avui en dia, el lloc on està ubicada la font és un petit edifici que és un **Centre Cultural Obrer** amb activitats teatrals.

FONTS MEDIEVALS DESAPAREGUES

La font del pla de la **Boqueria**, que va ser enderrocada amb les muralles. El 1830 es va construir una nova font. La primitiva era de 1314.

La de **Sant Honorat**, en l'antic barri jueu. De l'any 1356.

La de la **plaça de Sant Jaume**, on els jueus no podien anar a cercar aigua ja que els cristians els apedregaven i els hi trencaven els càntrics.

Font del carrer Verdaguer i Callis

Cal dir que amb aquestes fonts desaparegueren així mateix els pous que també havien servit per proveir d'aigua alguns habitants de la ciutat, però ens deixaren els seus noms, noms que encara perduren com a noms de carrers; n'esmentem alguns: **Pou de la Cadena**, **Pou Estanc**, **Pou de la Figuera**, **Pou de la Figuereta**, **Pou Dolç**. ©

racó de POESIA

Per Joana Tarín

Avui vull parlar-vos de la poesia. Ja sé que és un tema minoritari que no a tothom agrada, però no me'n puc estar de referir-me a una cosa (un art) tan bella i sentida. Potser és la primavera que ja ha començat i em remou els sentits.

La poesia, ens diu el diccionari de la llengua, és l'art d'expressar, de traduir en forma concreta, el contingut espiritual propi mitjançant paraules. Bellesa de contingut i de forma que commou delitosa el cor i la imaginació.

Amb la poesia podem expressar el nostre sentiment, l'angoixa, l'amor i el desamor, la felicitat, la pena, l'alegria, el record, el desig, la tristesa, l'enyorança i tantes altres coses. Jo diria que és una manera de poder donar a conèixer el que sentim sense dir res.

La poesia és bella com una rosa fresca i perfumada amb la flaire que emana un jardí a l'albada. És com un arc de

Erato, musa de la poesia lírica

Safo i Alceo. Oli, 1811, de Lawrence Alma-Tadema

Sant Martí, Il·luminós i tènue tot plegat, que ens deixa delectar-nos de la meravella dels seus colors i la seva grandiositat.

Al llarg dels anys, la poesia ha estat l'art que empraren des dels antics grecs, passant pels trobadors de l'Edat Mitjana, fins als nostres dies, per expressar les diferents situacions que es vivien. És el cas de la poesia èpica, en què les gestes dels grans herois solen ser les protagonistes. En són un exemple **La Iliada** o **L'Odissea** d'**Homer**, el més gran dels poetes de l'antiga **Grècia**.

Els orígens de la poesia trobadoresca senyalen La Provença o el Rosselló, on cantaven els seus poemes en llengua occitana. Destaquen en **Guillem de Bergadà**, **Guillem de Cabestany** i **Gureau de Cabrera**.

En totes les èpoques i en tot el món hi ha hagut grans poetes. Podríem citar a **Dante Alighieri**, nascut a Florència el 1.265, autor de "**La Divina Comèdia**"; a **Rabindranath Tagore**, poeta indi (*Calcuta 1861*); també entre els àrabs i els xinesos hi trobem poetes fantàstics. Es pot dir que en totes les cultures sempre ha estat present aquest art.

Entre els grecs i els romans hi havia el costum de coronar amb llorer els poetes més destacats, costum que va perdurar uns quants segles. A **Anglaterra**, durant el regnat d'**Eduard IV**, tenien el seu "**Poet Laureate**" que componia i recitava una oda en les solemnitats oficials.

A **Catalunya** hem tingut i tenim grans poetes. Podríem anomenar en **Ramon Llull**, **Àngel Guimerà**, **Joan Maragall**, **Verdaguer** (*Mossèn Cinto*), **Josep Mª de Segarra**, **Miquel**

Joglers, que deleïtaven a les gents amb la música, la recitació i el cant

Costa i Llobera, **Josep Carner**, **B. Carles Aribau**, **Joan Salvat-Papasseit**, **Salvador Espriu**, **Martí i Pol**, i un llarg etc., tots ells autors de poemes patriòtics, religiosos i de tota mena.

L'any 1859 es van restaurar a Barcelona els Jocs Florals, certamen anual de poesia que se celebra el primer diumenge de Maig, on es concedien tres premis ordinaris: **La Flor Natural**, s'atorgava a la millor poesia amorosa; **L'Englantina**, a la millor poesia patriòtica; i **La Viola d'or i argent**, al millor poema religiós. El guanyador dels tres premis ordinaris era investit amb el títol de **Mestre en Gai Saber**. **En 1978, després de molts anys de silenci, es tornen a celebrar i és la primera plataforma pública on el català torna a ressonar com a llengua culta.**

Els Jocs Florals podrien ser una reminiscència dels Ludi Florales instituïts per l'antiga Roma. Eren unes festes dedicades a l'arbre i les flors. Les flors i la poesia solen anar agermanades.

Celebració d'uns Jocs Florals

La poesia és present en totes les coses, si la sabem veure, si la sabem trobar, és un referent de la vida, de la natura, de l'amor en tots els seus aspectes, de les vivències que tenim cada dia, per això m'agrada pensar en el **que diu Bécquer en les seves famoses rimes:**

*“Podrá no haber poetas
pero siempre habrá poesía”*

Agraint-vos a tots els que heu tingut la paciència de llegir-me, vull dedicar-vos, com a cloenda d'aquest escrit, una humil poesia. ©

Detall del fresc La Poesia, de Rafael, 1508-1511. Palau Vaticà

FEBLESA D'UN POETA

*Sentiments, emocions.
joies, il·lusions,
tendreses i belles cançons
són els meus blasons.*

*Jo no en sé pas d'odis
ni de malalties rancúnies,
m'agradaria poder perdonar
i oblidar passades angúnies.*

*Guaitar com el sol
s'aixeca cada dia
i amb la seva llum
a tots ens acaricia.*

*Pensar que el món
és un xic millor
que no existeixen
ni la fam ni la por*

*Que tenim un cor que ens fa
esclatar el plor
que l'amor volem
i la maldat detestem*

*Que bonic és tot això
mes l'esperança no perdo
qui sap si es faran realitat
aquests desitjos de millorar
el nostre planeta*

No oblideu que sóc poeta.

Joana Tarín

Quan contacti amb nosaltres digui'ns que ha vist aquest anunci i obtindrà un 10% de descompte!

WEB
CORPORATIVA
BASICA
450€

- Allotjament gratuït per un any
- 1 pàgina principal + 2 apartats + Contacte [Formulari], Situació [Google Maps] i Mapa web
- Contingut totalment administrable [texts, fotos, videos]
- Opció Multi-idioma
- Compatible amb els principals navegadors [Explorer, Safari, Firefox, Chrome...] i optimitzada per a cercadors [SEO]

IDENTITAT
CORPORATIVA
BASICA
450€

- Estudi previ de la imatge de l'empresa, producte o marca
- Logotip en format vectorial i bitmap
- 250 targetes de visita
- 250 fullatons cara i dors
- Aplicacions de la marca en format digital Word per imprimir: sobres, paper carta
- Signatura email

A LEKTER GRAFIKS oferim un servei complet d'agència de comunicació digital: disseny gràfic, web, audiovisuals, render 3D

 m21eventos.com

Organizamos mercados medievales y
temáticos para Ayuntamientos desde 0€

www.m21Eventos.com - Tel. 678762121

LAS VELAS
DE

Mariano

Poligono Industrial Can Castells
Cl Juan de la cierva 8 d
08420 Canovellas - Barcelona
Tel 938400239
www.lasvelasdemariano.com

Tienda en Barcelona
Cl Sardenya 209 bis
Tel. 932455859

VISITA A LA BARCELONA MEDIIEVAL

COM SEMPRE QUE L'INSTITUT ORGANITZA UNA VISITA CULTURAL PER LA BARCELONA ANTIGA, I L'AMIC BARTOMEU BIOQUE, ESCRIPTOR I ACADÈMIC DE L'INSTITUT ENS FA DE GUIA PER AQUESTS INDRETS HISTÒRICS DE LA NOSTRA CIUTAT, LA PARTICIPACIÓ ÉS TOT UN ÈXIT.

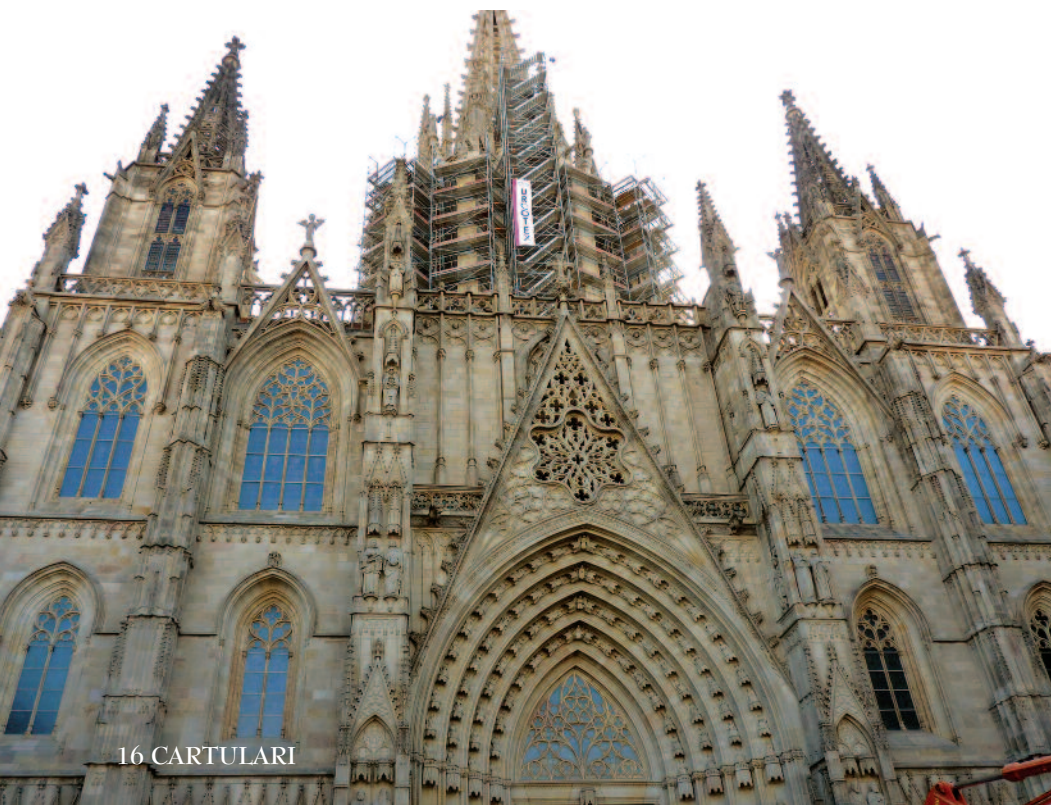
Aquesta vegada érem 49 persones amb moltes ganes d'escoltar-lo, ja que és un mestre de la paraula i del saber. Amb la seves interessants explicacions, alhora que trepitjant aquells emblemàtics carrers i monuments ens va fer viure amb molta intensitat i curiositat pel nostre passat les dues hores i mitja que va durar el recorregut, i la veritat és que els comentaris que se sentien és que va saber a poc. També hem de deixar constància que a pesar del nombrós grup de persones que érem, que de vegades pot dificultar que arribin les explicacions a tots, hi va haver un comportament immillorable de grup i tothom va parar-hi molta atenció.

Vam començar l'itinerari davant de la Catedral. Després vam seguir pel carrer del **Bisbe, Plaça**

del Rei, el carrer Argenteria, Canvis Vells, fins a Santa Maria del Mar, on vam fer una visita a l'interior de la Basílica. Vam seguir pel **Pla del Palau, on vam veure la magnífica Font del Geni Català, del 1856, i vam donar per acabada la visita davant de la façana de la casa Xifré, on vam veure representades diverses iconografies i símbols de l'Obra Alquímica.** Un matí esplèndid en què vam recordar els fets històrics i simbologia de la nostra ciutat i que ens va deixar amb una sensació molt grata i amb moltes ganes de repetir en una propera ocasió.

A les pàgines següents trobareu un article firmat pel mateix Bartomeu Bioque, on fa un resum de tot el recorregut d'aquesta visita.

RACONS DE BARCELONA

Per Bartomeu Bioque
Escriptor

A la façana de la Catedral trobem dos elements clau per comprendre el sentit hermètic de la construcció. Són la salamandra i la sirena, una que simbolitza l'element foc i l'altra l'element aigua. La lluita d'oposats que en l'**Obra** alquímica es coneix com la coincidència en l'oposició.

la Inquisició va celebrar alguns dels anomenats **Judicis de Déu**, en què les possibilitats de salvar la vida de l'acusat eren nul·les.

Fou en el saló del **Tinell** on la història relata que el rei Ferran d'Aragó va rebre a Colom en el seu retorn d'Amèrica, però la realitat és que estava amagat al mo-

Plaça del Rei i Saló del Tinell al fons

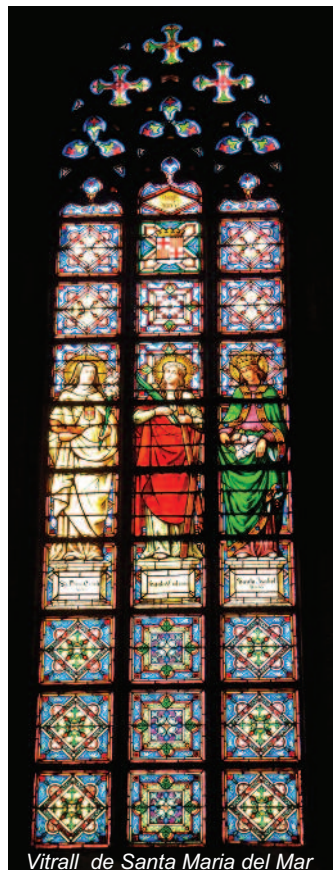
Quan ens dirigim cap a la porta de Sant Iu ens trobem amb la pedra fundacional de la Catedral, **1 de maig de 1258** i l'únic escut que queda en la ciutat de l'anomenada **Santa Inquisició**, en l'edifici que allotja el **Museu Marés**.

Nombroses gàrgoles ens vigilen en el nostre passeig: unicorns, elefants, grius i òlibes apareixen llançant el seu missatge mut a l'aire.

La plaça del **Rei**, el saló del **Tinell**, i la capella de **Santa Àgueda**, és visita de compliment obligat. **En aquesta plaça**

nestir de Sant Jeroni de la Murtra per por de perdre la vida en un altre atemptat com el que va rebre a Barcelona quan va voler imposar un impost sobre la carn.

Seguim el recorregut, en un dia esplèndid que ens acompanya i creuem a l'altra banda de la **Via Laietana**. **Argentèria** i **Canvis Vells** són dos carrers on es van assentar part de la comunitat jueva de l'època quan el **Call** se'ls quedà petit. Convé recordar aquí que els jueus en ocasions realitzaven les seves transaccions lliurant determinada quantitat d'or o argent a canvi, per exemple, del títol de propietat d'u-

Vitrall de Santa Maria del Mar

Façana de Santa Maria del Mar

nes terres. Si el venedor no quedava conforme amb el pes, cridava a l'autoritat que realitzava la comprovació. **Si havia existit frau, un agutzil, amb la seva massa, trencava la taula de l'usurer, que no podia seguir realitzant canvis. A l'acció se l'anomenava "banarrota".** Els que havien estat enxampats *"in fraganti"* i després d'un període d'inactivitat podien reprendre les seves activitats al carrer dels **Canvis Nous**, amb la qual cosa el personal ja estava avisat.

Les nostres passes ens guien cap a la segona **"catedral" de Barcelona. Santa Maria del Mar.** En el pòrtic d'entrada, un capitell ens recorda el primer treball d'**Hèrcules**: vèncer el **Ileó de Nemea**. Un altre ens explica la **Llegenda de l'Arbre sec** i l'expulsió d'**Adam i Eva del Paradís**, al qual té accés el seu fill **Set** i **en les portes els bastaixos de capçana, els vertaders artífexs que s'alcés una església gòtica de les característiques de Santa Maria, en amplitud i longitud de la nau, en un temps rècord.** Convé destacar a l'interior els magnífics vitralls i claus de bòveda.

Hi ha un lloc en la porta d'entrada Nord on una senzilla placa en el terra assenyala el lloc on **Ignasi de Loiola**, el fundador dels jesuïtes, **assegut en l'esglaió demanava almoïna als feligresos, durant la seva estada a Barcelona.**

La Barcelona dels gremis fou un exemple de treball i honestetat, que començava a veure, astorada, com floria una casta de gent que sense treballar acumulaven riqueses. **Eren els accionistes de les primeres societats anònimes, aquells que obtenien rendes desmesurades no derivades del treball.**

Diuen les cròniques que fou als voltants de Santa Maria del Mar, (aleshores Santa Maria de les Arenes) on es van trobar les restes de Santa Eulàlia que van ser traslladats en processó solemne fins a la Catedral, on es va construir expressament la cripta perquè s'hi allotgessin les seves relíquies.

Porta d'entrada de Santa Maria del Mar, on es poden veure els bastaixos de capçana

Interior Santa Maria del Mar

Font del Geni Català

Entre vells carrers on els gremis realitzaven els seus oficis ens dirigim al **Pla de Palau**, un lloc escollit pels maçons de l'època per realitzar algunes de les seves construccions. Ja sabem que tradicionalment l'elecció del lloc es feia d'acord amb unes normes molt precises. La **Llotja**, l'edifici de **Duanes** i la casa **Xifré** en són l'exemple.

En el centre de la Plaça, l'anomenada font del **Geni Català**, on la figura principal es un àngel nu que amb la seva mà esquerra que assenyala el terra domina el drac i amb la seva mà dreta sosté una estrella de cinc puntes, la pentalfa, sobre el seu cap.

El simbolisme de pentalfa és molt ampli, només destacarem que entre altres atributs és l'estel del matí, el Coneixement, la Gnosi i l'home total.

Quatre genis sostenen el pedestal, efectivament, és a partir del quaternari, l'home terrenal, on s'esdevé la Creació.

Finalitzem el nostre recorregut a la casa **Xifré**, en el Pla del Palau. Actualment, als baixos es troba el **Restaurant Set Portes**.

Xifré va presidir la Junta de Defensa de la ciutat l'any 1840 durant el setge d'Espartero. En aquesta va conèixer a Ferran de Lesseps, cònsol de França a Barcelona i gran aficionat a l'Alquímia.

Xifré, maçó i alquimista, va deixar gravats als frisos de casa seva, les fases de la Gran Obra alquímica. Hi apareixen símbols com Saturn amb la dalla, Urània embarassada i amb el compàs en la mà, medallons de marins que in-

Representació de Urania i Saturn. Casa Xifré

Façana Casa Xifré

diquen que l'Obra alquímica és perillosa i que es realitza a les aigües de la vida on som assistits per **Stella Maris**, la **Verge del Mar**.

Una figura al·legòrica representa el **Caduceu de Mercuri** amb les serps enrotllades.

Diu la Tradició que una vegada passejava pel desert **Hermes Trismegist**, quan va veure que dos serps lluitaven l'una amb l'altra. Va llançar enmig d'elles el seu bastó i les serps es van enrotllar al seu voltant per formar la coneguda figura del **Caduceu**.

Adoptada per comerciants i farmacèutics com a símbol de negocis i de salut, el seu simbolisme autèntic va més enllà d'aquests conceptes.

El bastó seria la columna vertebral de l'alquimista i les dues serps són dos canals energètics per on ha d'ascendir el Foc que no crema fins arribar al cap, on apareix representat l'elm alat, símbol de la culminació de l'Obra alquímica.

Un de molt significatiu en el qual apareixen uns nens jugant. Resumeix un axioma alquímic que recull el **Mutus Liber** i que afirma que **"l'Obra és un joc de nens i treball de dones"**. ©

El passat 27 de març, es va impartir la primera conferència d'aquest cicle, amb el títol:

"A LA RECERCA DEL GRAAL"

A càrrec de **Bartomeu Bioque**, escriptor i investigador. Va fer la presentació d'aquest acte el Gerent de la Biblioteca, en **Josep Brunet**, que seguidament va donar pas a unes paraules del president de l'Institut.

No podem deixar de ressaltar l'èxit d'assistència, ja que estava ple de gom a gom. Fins i tot la sala de lectura, en què hi havia una pantalla per poder seguir amb tot detall la conferència, estava totalment plena; i és que el tema i el conferenciant eren prou interessants.

L'escriptor va fer saber que més que a la història pròpiament, la seva dissertació estaria més aviat enfocada a un nivell hermètic i psicològic.

Es va remetre als mites del Graal i a les preguntes "*què es el Graal?, i on es troba?*". El conferenciant va donar lectures diverses del que podria ser el Graal i la seva possible ubicació. *En les criptes i coves, en els cims?* I una frase que ens va fer pensar-hi: "*l'Infern és la matriu del Cel*".

Va introduir els assistents en els mites, misteris i llegendes del Graal, on no podia faltar el conegut **mite de Perceval**, tan ple de simbologia en cadascun dels seus personatges, així com a la secreta i llarga tradició que es remunta a l'origen dels temps. En el transcurs de la conferència en **Bartomeu Bioque**, va projectar una successió d'imatges que van esdevenir el complement perfecte a les seves paraules.

El 12 d'abril es va impartir la segona conferència, amb el títol:

"LA TÈCNICA QUE VA FER POSSIBLE UN ART"

A càrrec de **Jordi S. Bonet**, vice-president de la **Fundació Aula de Cine**, Col·lecció **Josep M. Queraltó**.

Va fer la presentació de l'acte el president de l'Institut en **Jaume Bertomeu**.

En primer lloc es va passar un vídeo de l'exposició; **Il·lusió i Moviment: Els orígens del Cinematògraf**, en què es van exposar part de les nombroses peces de la col·lecció. En acabar, el conferenciant va començar explicant l'origen de les **ombres xineses**, que van néixer a l'Illa de **Java** i la seva posterior influència a Occident. Per exemple, el **Teatre de Maria Antonieta**, on al 1772 es feien representacions d'ombres. Seguidament, va anar passant imatges dels diversos aparells i explicant amb tot detall i alhora d'una manera molt entenedora el funcionament de cadascun d'ells:

la càmera fosca, l'antecedent de la càmera fotogràfica; el **diorama** que recreava la boda d'**Eugènia de Montijo** amb **Napoleó III**, i que és únic al món; el **zoòtrop**, on els dibuixos correlatius al moure el bombo donaven la sensació de moviment i el **praxinoscopi**, una elaboració millorada del zoòtrop i que va ser l'impulsor del naixement, al 1877, dels dibuixos animats. També va parlar de les **llanternes màgiques**, de la **Kinora**, del **fonògraf** i del **primer projector d'Edison**, entre moltes altres peces de les quals va anar explicant totes les seves funcions.

Tots aquests elements i aquesta tècnica, va explicar, són de gran importància ja que han estat en el curs del seu desenvolupament els precursors de la creació del cinema, el qual va començar l'any 1895, amb l'invenció del cinematògraf dels germans **Lumière**.

Durant el decurs de la conferència es va presentar el catalèg-llibre "**ILUSIÓN Y MOVIMIENTO. DE LAS SOMBRAS AL FILM**". En **Jordi Bonet**, junt amb el senyor **Queraltó**, present a la conferència, van contestar diverses preguntes dels assistents.

Al final de cadascuna de les conferències es va servir una copa de cava.

Fundación Aula de Cine

Colección Josep M. Queraltó

Presenta el catálogo-libro

ILUSIÓN Y MOVIMIENTO DE LAS SOMBRAS

AL FILM

Diseño Gráfico: lektar.com

ACADEMIA DE LAS
ARTES Y LAS CIENCIAS
CINEMATOGRAFICAS
DE ESPAÑA

<http://coleccionjmqueralto.blogspot.com> | Email: info@fundacionauladecine.com
Facebook: Amigos de la Colección Josep M. Queraltó | Twitter: @JosepMQueraltó

APUNTO LA POSPO
una compañía de vertice

[fundación_Borau](http://fundacion_Borau)

ESTAMENT DE CAVALLERS NOBLES DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA

El dia 20 d'abril d'enguany, com és costum, proper a la **LA DIADA DE SANT JORDI**, l'Estament havia de celebrar el tradicional Sopar d'Imposició.

Aquesta vegada i degut als moments difícils actuals, diversos membres de l'Estament van creure oportú, fer un **Sopar de Germanor** en comptes del **Sopar de Gala** i posterior ball com era habitual.

Es va celebrar en el **Saló Restaurant** de l'**Hotel H10 CASANOVA**, on es va servir un còctel de benvinguda. Posteriorment, el **Cap de Protocol** va iniciar l'Acte amb unes paraules que van recordar l'història i la simbologia de la creu de l'Estament. Seguidament es va fer el **lliurament de credencials i condecoracions** als nous membres, els quals van ser convidats a la Cerimònia de la **XXI^a Investidura** del proper any, on seran Investits i se'ls imposarà les corresponents condecoracions.

SOPAR DE GERMANOR

Es va clausurar l'Acte amb l'Himne Nacional de Catalunya i, després de la tradicional foto de família, es va donar inici al sopar que va ser exquisit i que els comensals van elogiar per la seva qualitat a més del molt bon servei.

A continuació, el **Gran Mestre**, va agrair a tothom la seva assistència, i va felicitar els nous cavallers. Tot seguit, aixecant la copa, va oferir un brindis per l'**Estament, els seus Cavallers i Madones i per Catalunya**.

A les postres va haver una sorpresa, quan alguns membres es van aixecar i van passar per les taules per obsequiar a totes les senyores amb una rosa de Sant Jordi.

Cal destacar de l'esdeveniment el bon ambient i cordialitat en què es va desenvolupar aquest, realment mai més ben dit, **Sopar de Germanor**, que es va donar per finalitzat ja entrada la matinada. ©

EL CARTULARI CELEBRA 25 ANYS D'EDICIÓ

EN L'ANTERIOR CARTULARI VAM REPRODUIR LES PORTADES DELS DARRERS 12 ANYS, LA SEGONA ÈPOCA, DURANT ELS QUALS S'HA EDITAT LA REVISTA...

...En aquest número 26 reproduïm les tres primeres portades dels Cartularis de la primera època, del 1987.

Per tant, des del llunyà 1987, en que l'Institut va començar a editar i publicar aquesta revista portaveu del mateix, es pot apreciar el canvi considerable del format i disseny, així com també del seu contingut en aquests llargs 25 anys.

En les pàgines següents trobareu un reportatge editat el 1987, en els Cartularis 0 i 1 d'aquesta primera època.

Amb la reproducció d'aquest article volem recordar els inicis d'aquestes primeres edicions que ja són història. ©

EL JOC D'ESCACS QUE EL COMTE D'URGELL VA DONAR A ARNAU MIR DE TOST

UN RECORD - HOMENATGE ALS ORÍGENS DELS CARTULARIS

AQUEST ARTICLE VA SORTIR ALS CARTULARIS NÚMERO 0 i 1 DE LA PRIMERA ÈPOCA, A LA PRIMAVERA I TARDOR RESPECTIVAMENT, DE L'ANY 1987

El va firmar el periodista i investigador,
Josep M. Armengou i Marsans
(traspassat el 2005)

LA NOTÍCIA HISTÒRICA

A l'any 574, al regnat de Leovigild, ja tenim documentat el poble d'Àger a la Noguera (Lleida).

A l'any 1000, **Arnau Mir de Tost**, lloctinent d'**Ermengol comte d'Urgell**, expulsa definitivament als àrabs del poble i castell d'Àger i funda una abadia.

Al mateix segle XI hi ha documentat a l'abadia-església-castell, entre altres valuosos objectes, un bàcul de bronze esmaltat i un **joc d'escacs de cristall de roca** que el Comte d'Urgell havia "adquirit" no se sap com als àrabs del AL-Anadalús i que havia regalat a **Arnau Mir**.

Al segle XIX, abans de l'exclaustració, el famós historiador i rodamón pare Villanueva ratifica que aquest joc d'escacs encara es troba a l'abadia d'Àger i que consta de 44 peces tallades en cristall de roca i adornades amb nombrosos esgrafiats de simbologia musulmana.

Al començament del nostre segle XX, l'historiador català **Cerefi Rocafort**, constata que de les 44 peces només en queden 14 i que corresponen a una reina, un rei, dos àlfils, dos cavalls, una torre i cinc peons; la resta és impossible de determinar. Totes apareixen finalment esgrafiades sobre el cristall de roca.

A l'any 1958 Josep M. Armengou, primer en la revista d'excursionisme "Cordada" i després al diari barceloní "El Noti-

Bust d'Arnau Mir de Tost

Col·legiata de Sant Pere d'Àger

Conjunt de peces del joc d'escacs procedent de la col·legiata de Sant Pere d'Àger.

Avui en dia es conserva al Museu de Lleida Diocesà i Comarcal.

La resta de peces es troben al Museu Nacional de Kuwait i algunes altres peces disperses en col·leccions privades.

ciero Universal", actualitza la notícia i comunica que dels escacs d'Àger només en queden catalogades dues peces; les dues en col·leccions particulars de París i Nova York. El castell, abadia, col·legiata d'Àger és, en aquests anys, un munt de ruïnes. Avui la Generalitat de Catalunya està procedint a la seva restauració total.

Al 1983, Josep M. Armengou mitjançant la revista d'història medieval catalana *"Diplomatari de la Catalunya Comtal"*, llença un "sos" per a conèixer més història passada i actual d'aquests escacs, però fins aquest moment no ha tingut cap comunicació.

D'ORIENT A ANDALUSIA I A CATALUNYA

Quasibé tots els historiadors dels escacs estan d'acord que aquest joc va arribar a la Península a partir de l'arribada i assentament dels àrabs a Andalusia.

Sembla que els escacs van sorgir de l'Índia ja fa cinc mil anys. Més tard es troben a Mesopotàmia i a Egipte. Passen a les cultures clàssiques de Grècia i Roma.

A la Península, potser la data més antiga en què consta documentat sigui la de l'any 1008, ja que s'anomena al testament d'**Ermengol I comte d'Urgell** (el qual va donar un joc o l'únic que tenia (?) a **Arnau Mir d'Àger**.)

A l'any 1270 Alfons X el Savi, de Castella-Lleó, el documenta amb el nom de "ajedrez", mentre que a Catalunya la Casa d'Urgell, ja l'havia documentat com "escacs", nom català encara actual.

El Concili de París, de l'any 1188, prohibeix jugar a escacs perquè s'apostaven molts diners. A Catalunya ho prohibeix **Joan I** l'any 1390. **Roma va decretar l'excomunió per als seus jugadors (!!!)** però el papa **Pius IV** (1559-1565), dels Mèdici, va aixecar l'excomunió.

Aquesta breu exposició històrica sembla dir que **Ermengol d'Urgell**, per la cronologia i la geopolítica, deuria haver adquirit els escacs d'Àger als musulmans andalusos. La Casa d'Urgell, com la de Barcelona, va lluitar contra els àrabs,

però també *"va pactar"*, i en moltes ocasions, com va pactar també amb Castella-Lleó. Els catalans, encara avui, són pactistes perquè, és indubtable, sempre s'aconsegueix més profit del pacte (tracte segur) que de la guerra (mai se sap qui guanyarà).

PROBLEMA ETIMOLÒGIC

Ara bé, mentre l'etimologia de "ajedrez" és d'arrel totalment àrab, l'etimologia d' "escacs" és d'arrel totalment germànica. Arribats aquí, historiadors catalans diuen que d'escacs àrabo-andalus, res de res, sinó germànico-occità, per l'arrel gramatical del nom, no per la personalitat del Comte d'Urgell, ja que aquest també va tenir relació amb Europa i era descendent consanguini dels qui en els segles VIII i IX **també van pactar amb l'emperador germànic Carlemany la gestació de la nacionalitat catalana.**

PROBLEMA SIMBOLÒGIC

Com ja hem apuntat, els esgrafiats sobre el cristall de roca de les peces d'escacs d'Àger son de total caràcter i simbologia àrab. Però altres historiadors ens diuen que la simbologia és europea, ja que àdhuc inclús hi ha gravada la famosa **Flor de Lis**.

Els qui ho afirmen desconeixen que la **Flor de Lis** té el seu bressol al món oriental, encara que avui es mantingui com emblema nobiliari per a la Casa de Borbó i França.

No desestimem una possible arribada a Catalunya via centro-europea, però la via islàmico-andalusà és molt contundent. Però tot això no tindria més interès que la simple curiositat històrica, si no fós per la simbologia dels escacs, del cristall de roca i dels esgrafiats.

SIMBOLOGIA DELS ESCACS I DEL CRISTALL DE ROCA

Com ja han indicat tots els historiadors i investigadors, i com podem observar pels dibuixos que es publiquen, els esgrafiats són molt difícils d'interpretar. Podrien pertànyer a expressions florals, entre les quals la Flor de Lis que pot observar-se bé al dibuix de la Torre i encara

al Rei. A la cinta mitja vertical del Rei i la Reina, potser podria interpretar-se una simbologia fàlico-iònica. Crida l'atenció l'escudet ròmbic del cavall, en contrast amb tota la simetria circular de la resta dels esgrafiats.

S'ha de considerar, en l'important simbolisme del joc d'escacs, per una part el joc en si mateix i per un altre, el tauler sobre el qual es desenvolupa.

El simbolisme d'aquest joc originari de l'Índia forma part manifestament del relatiu a l'estratègia guerrera i s'aplica, com també el relat del **Bhagavad Gītā**.

El tauler és una figura del món manifestat, teixit d'ombra i de llum, que alterna i equilibra el ying i el yang. En la seva

ESCACS: EL BÉ I EL MAL CRISTALLS DE ROCA: LA PURESA

Una interpretació psicoanalítica del **Palau de Cristall** es recolza especialment en el conte d'Aunay, "**Gracieuse et Percinet**" (que Loeffler atribueix a Perraults). Perduda en un bosc omvíbol, caiguda a terra per esgotament, invoca a Percinet: "*És possible que m'hageu abandonat?*". **Gracieuse** va veure de sobte la cosa més formosa i sorprenent del món. Era una il·luminació tan magnífica, que no hi havia un arbre en el bosc on no hi haguessin alguns lustres de cristall plens de bugies; i al fons d'una avinguda va descobrir un Palau fadat, va ser portada a una gran sala, els seus murs eren de cristall de roca... **Tota la seva història estava allà gravada, i cadascun dels seus actes s'inscrivien sobre aquests murs de cristall.** Tal és el simbolisme dels Palaus de Cristall i, més en general, de tot Palau que sorgeix de la terra per voluntat de les fades.

Dibuixos de Brunet i Bellet del seu llibre "Ajedrez", publicat al 1890

forma elemental és el mandala quaternari simple, símbol de Shiva equivalent també del ying-yang xinès. El tauler normal té 64 caselles (el 64 és xifra de la realització de la unitat còsmica), és el Vastupurusha-mandala, que serveix d'esquema per a la construcció dels temples, per a la fixació dels ritmes universals, per a la cristallització dels cicles còsmics. El tauler és doncs "**el camp d'acció de les forces còsmiques**" (Burckhardt), camp que és el de la terra (quadrat), limitat als seus quatre orientes.

A més, el joc posa essencialment en acció la intel·ligència i el rigor. L'art del jugador participa, doncs, de la intel·ligència universal (Virāj).

El cristall de roca es tenia en alta estima entre els primers cristians, que el consideraven símbol de la Immaculada Concepció. A Escòcia, diversos clans conservaven boles de cristall que ells consideraven com pedres de victòria. L'aigua en la qual les rentaven s'utilitzava com medicament tant per als homes com per al bestiar. El cristall de roca, particularment a Austràlia i a Guinea, es considerava pedra de la pluja per excel·lència. Ja era utilitzat en la medicina antiga, segons **Plini**; en particular per curar les malalties dels ronyons. Segons les tradicions àrabiques "*preserva dels terrors de la nit*".

El **Prei-lithon**, poema d'**Orfeo** sobre les pedres, diu que el cristall és l'autor de la flama, com a saviesa de naixement a l'amor diví. Els missatges de l'**Altre Món cèltic**, segons la majoria dels textos irlandesos, vénen en forma d'ocells; però quan vénen pel mar, utilitzen vaixells de vidre o de cristall. Aquests materials simbolitzen aparentment una perfecció tècnica inaccessible per a la indústria humana. O bé la transparència de la nau de cristall simbolitza la immaterialitat mateixa del viatger i el caràcter totalment espiritual de la seva missió. **Els Elfos --igual que la Ventafocs--, calcen sandàlies de cristall o de vidre.**

Les pedres transparents o translúcides, tals com el cristall de roca o quars, l'obsidiana o la diorita del sud, es fan servir tradicionalment entre els indis de la prada com talismans i productors de visió. Faciliten el trànsit, el qual permet la percepció d'allò invisible. Entre els *indis navahos*, el cristall de roca és el primer en elevar el Sol, il·luminador del món. Entre els maies, uns sacerdots l'legien el futur en fragments de cristall de roca submergit en una copa d'hidromel, per "**despertar la consciència**". A Occident el cristall simbolitza la substància fluïda o radiant de l'Altre Món, plans desconeguts de l'home; representa els poders donats a l'home per l'Invisible. **El cos de l'iniciat es diu que està ple de cristall de roca, és a dir, ple de substància espiritual.**

En estreta relació amb la serp o arc de Sant Martí, els cristalls dispensen la facultat d'elevar-se al cel. El mateix simbolisme es dona entre els indis d'Amèrica. El cristall és així considerat com una substància sagrada d'origen urànic, que comporta poders de clarividència, de saviesa, d'adivinació i la capacitat de volar.

CRISTALL

El cristall és el símbol de netedat i de puresa, així com d'idees clares i de ment lúcida. La llum que penetra el cristall és una imatge tradicional del naixement de **Crist**. Així, **Angelus Silesus** diu: "**Maria és un cristall, el seu Fill, la llum celestial; així la travessa ell sense trencar-la en absolut**". És objecte d'una mateixa admiració entre els místics, els escriptors de contes fantàstics i els surrealistes.

Hem reproduït íntegrament el text de l'article original, així com els dibuixos dels escacs. El diseny i material gràfic es actual.

Castell de MONTSONIS

Una visita al passat

Per Lluïsa Goberna

Amb un dia esplèndid, a pesar de les prediccions meteorològiques de pluja, que per sort no vam tenir, més aviat ens van acompanyar el sol i una temperatura força agradable, un grup de l'Institut va enfilar cap a les terres de Lleida per visitar el conjunt arquitectònic del Castell de Montsonís, que es troba a la comarca de la Noguera i forma part del municipi de Foradada.

Conjunt del castell i l'església de Santa Maria

Un cop arribats, ens vam dirigir a la "Botiga de Montsonís", que és el punt de trobada i recepció per accedir a visitar el castell. Allí, ens van rebre molt amablement, sobretot el nostre guia, en Pep Riart, que ens va fer una ruta de més d'una hora i mitja, molt completa, durant la qual ens va

explicar molt bé i amb molts detalls la història i anècdotes del castell. Ens va sorprendre gratament l'acurada decoració de les diferents estances del castell i la seva bona conservació i la simpatia del Pep i amabilitat envers nosaltres durant la visita que, fins i tot un cop finalitzada aquesta, es va guanyar un bon aplaudiment.

Abans de visitar el castell vam fer algunes compres, ja que

era quasi impossible resistir-se al encant de la botiga i als bons productes artesans exposats. Un dels seus encants és el fet que està ubicada a la mateixa roca d'una cova que havia estat un celler on té un acollidor restaurant de degustació dels seus productes.

Botiga de Montsonís

Entrada al castell

Seguidament vam començar la visita a l'entrada del castell, al costat mateix de la qual es troba l'església de **Santa Maria de Montsonís** del segle XVIII. Es d'arquitectura rural neoclàssica. Dins d'una cambra del castell s'accedia a l'església des d'on sentien missa antigament els Senyors del castell, d'una manera privada.

Una vegada dins del castell, després de passar l'entrada principal, guardada per dues magnífiques armadures amb les seves llances, digna representació d'un passat medieval, ens vam endinsar a la **Sala dels Avantpassats**, on es troben diferents vitrines amb condecoracions, diversos documents de l'arxiu familiar i fotografies històriques dels actuals propietaris del castell, així com els retrats dels Senyors del castell de diferents èpoques passades. I en un lloc destacat els dos retrats dels actuals propietaris, els Barons de l'**Albi**. L'arxiu patrimonial dels Barons de l'**Albi** està dipositat a l'**Arxiu Nacional de Catalunya**. **Vam continuar visitant el menjador** on es pot veure un curiós conjunt de rajoles catalanes del segle XIX, amb representacions caricaturesques.

El nostre guia ens va anar explicant la vida quotidiana del castell, els menjars, les activitats socials, i també els estris que empraven, el mobiliari, etc. El castell, segons ens va dir, té 5 plantes i 22 estances. **Després vam passar al dormitori, amb la corona de baronia presidint el llit amb baldaquí**. Com a curiositat de perquè els llits de l'època eren més curts, era perquè dormien reincorporats. Tots els dormitoris dels castells de l'època es composaven de sala i alcova. En aquesta sala de l'alcova ens van mostrar un armari ple d'uniformes: del **Cos Diplomàtic**, del **Reial Cos de la Noblesa de Catalunya**, entre d'altres, així com els hàbits de l'**Orde de Sant Llützer**, d'Itàlia, de l'**Orde de Malta**, i del **Sant Calze de València**, ordes a les quals pertany l'actual Baró de l'**Albi**.

I per admirar tot l'entorn vam pujar a la Torre de l'Home-natge, on vam gaudir d'una magnífica panoràmica de totes les terres que pertanyien i administrava aquest castell. La major part del grup van voler pujar al lloc més alt de la torre on onejava la bandera.

Sala dels Avantpassats

A la baixada de la torre vam seguir cap a l'esplèndida i àmplia cuina molt ben decorada amb tots els atuells de l'època, dels quals en Pep ens va anar mostrant les seves diverses utilitats. Vam veure on es feia la bugada amb cendra, el forn de pa i una cisterna on es recollien les aigües de les pluges. Ens va explicar també que antigament en el castell hi havia tres cuines.

Panoràmiques des de dalt de la Torre de l'Homenatge on a més de l'esplèndid paisatge, es veuen les esglésies de Santa Maria, adossada al castell i més lluny, la més antiga, la de Sant Urbà.

Aquesta sala principal de la planta baixa, i la contigua Sala d'Armes, avui en dia, esplèndidament decorada i moblada, eren les quadres on antigament entrava el senyor a cavall i l'entrada de carruatges. Des d'aquí vam baixar a la part més ombrívola del castell, l'**antiga presó** on hi havia varies masmorres, actualment se'n pot veure una, amb grillons per al condemnat.

I per acabar aquesta interessant i completa visita vam poder veure l'**habitació destinada al pelegrí**, i finalment el **celler** on es poden veure les nombroses bótes amb la signatura de diversos personatges coneguts que han visitat el castell. Entre d'altres, **Lluís Racionero, Carod-Rovira, Luís del Olmo, Pasqual Maragall, Joaquim Pujol, Joan Oró, Marta Ferrusola**, etc...i una història molt curiosa. **Hi ha un passadís que va des del celler fins al monestir de Salgà, a 2,5 Km. que en cas de setge feien servir els habitants del castell per fugir o, si quedaven cercats sense poder sortir, els monjos del monestir els portaven queviures perquè poguessin sobreviure.**

Després de l'acostumada foto de record del grup vam agafar l'autocar per anar a dinar al poble veí de **Cubells**, on vam fer un boníssim i esplèndid àpat casolà al **Restaurant Roma**. Després de dinar un petit grup va pujar a visitar la part alta del poble de

Encara quedaven per visitar la **Sala dels Escuts parlants**, dita així perquè a una banda de la paret hi ha els escuts de les diferents nissagues propietàries del castell amb el dibuix a l'escut del símbol de la família corresponent i a baix escrit el cognom. D'aquesta forma els que no sabien llegir podien saber de quina família es tractava al veure el símbol dibuixat a l'escut.

Cubells, per cert una bona pujada però va valer la pena ja que vam descobrir tres esglésies, una d'elles, **la de la Mare de Déu del Castell, amb una portalada magnífica amb símbols mudèjars i que formava part de l'antic recinte del castell de Cubells**. El que ens va fer pensar que en temps passats va ser una població molt important, però això és una història que en un altre moment hauríem d'investigar.

Cuina

Presó

Celler

Unes pinzellades d'**HISTÒRIA**

Sala dels Escuts parlants

La història del Castell de Montsonís es remunta a l'any 1024, quan fou construït per ordre del Comte d'Urgell, Ermengol II, dit el Pelegrí. El comte va fer aixecar aquesta fortalesa per tal de reforçar la posició i vigilar i protegir de possibles invasions les terres que s'havien conquerit als musulmans i alhora assegurar-se la repoblació cristiana del territori alliberat. **Per dur a terme aquesta notable empresa va comptar amb la important col·laboració del noble i cabdill militar, Arnau Mir de Tost, Senyor d'Àger.**

Són molts els cristians provinents de la "**Vella Catalunya**", que reconquistaven i repoblen aquestes terres frontereres. La frontera que va separar aquestes dues Catalunyes, la "**Catalunya Vella**", cristiana, i la "**Catalunya Nova**", encara en poder sarraí, va durar quasi dos segles, fins al 1149.

Arnau Mir de Tost, va ser un personatge clau amb la seva remarcable i considerable tasca en la defensa i re-

població d'aquests extensos territoris de la Marca.

Juntament amb el **Castell de Montsonís**, van ser nombroses les fortaleses construïdes en aquests límits fronterers per altres comtes, per tal de defensar la zona.

La primera referència documental que es té del castell és de l'any 1131, en què el vescomte **Guerau Ponç de Cabrera**, cita "**el castrum de Montcenis**". **Cenis** es un terme llatí de possible origen àrab, que vol dir sínia, per tant **Montsonís** es creu que vol dir: **la muntanya de les terres regades.**

Al llarg dels segles, la història d'aquest castell ha estat en mans de diversos Senyors i llinatges nobiliaris com els Cabrera, vescomtes d'Àger, els de Ribelles, els de Ponts, els Perves, els Rocabruna, així com finalment els Barons de l'Albi, actuals propietaris del castell.

Sala d'Armes

Breu cronologia d'aquests LLINATGES

Montoliu

Rocabruna

Pons

Rivelles

Cabrera

Ager

tònic i artístic. Per tant, el Castell de Montsonís va ser pioner en obrir les seves portes al públic. Tanmateix, el

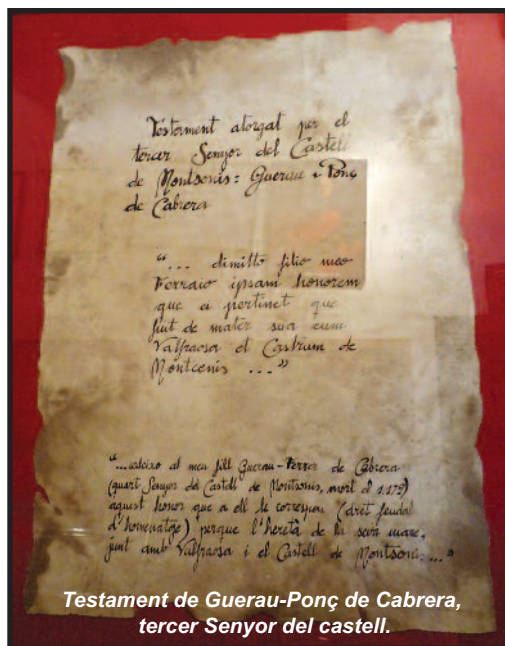
Baró de l'Albi ha realitzat importants obres de restauració al castell per tal de preservar-lo i convertir-lo alhora en residència oficial.

Els visitants poden veure la bandera onejant dalt de la torre de l'Homenatge, senyal que és un castell habitat (algunes de les estances són d'ús privat).

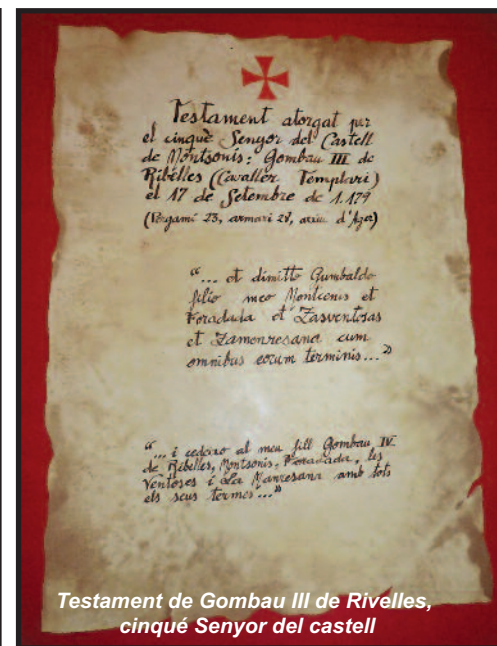
Guerau II de Cabrera, fill de **Ponç de Cabrera** i de **Letgarda de Tost**, (filla d'**Arnau Mir de Tost**). Seguint la nissaga, **Gombau III de Ribelles** es casa amb **Marquesa**, Senyora dels castells de **Montsonís** i de **Foradada**. Per tant rebé el castell i l'incorpora a una de les més importants famílies del comtat. La família el manté fins a la mort de **Ramon IV de Ribelles**. Aquest llinatge va ser propietari del castell del 1179 fins al 1491. El castell va ser venut llavors a **Gispert de Pons**, noble de la població de Pons. Quan va morir Gispert el succeí **Arnau Guillem de Pons**, el qual va passar a ser hereu patern i matern (la mare es deia **Beatriu de Perves**). Va adoptar el nom i les armes de Perves, que van perdurar fins al segle XVII.

Quan esclata la revolta de la noblesa catalana contra el rei **Joan II**, al 1460, (la Guerra dels Remences), aquest ordena demolir gran part de la torre de l'Homenatge com a càstig i humiliació per la seva deslleialtat. Seguint amb el llinatge dels Pons, **Francesc III de Pons**, el 1661, realitza diverses reconstruccions i modificacions en l'estructura, que han perdurat fins avui. **Francesc de Pons** morí sense descendència directa (fills naturals fora del matrimoni) i cedeix els seus béns a la seva néta **Agnès de Pons i Desvall**.

Agnès es casà amb **Antoni de Rocabruna i Copons**. Després de passar de pares a fills, s'arriba a **Maria Josepa de Rocabruna i Jordà**, la qual el 1856 es casa amb **Plàcid de Montoliu i de Dusai**. S'arriba així a l'actual propietari del Castell de Montsonís, **Carles de Montoliu i de Carrasco**, Baró de l'Albi, trentè Senyor del castell i President de la Fundació Castells Culturals de Catalunya, de la qual el castell es la Seu. Aquesta entitat està dedicada a promoure diverses activitats culturals dins dels castells, concerts, visites guiades, etc., amb el fi de protegir el patrimoni arquitect-

Testament de Guerau-Ponç de Cabrera, tercer Senyor del castell.

Testament de Gombau III de Ribelles, cinquè Senyor del castell

Tornant al passat s'ha de ressaltar la importància del poble de Montsonís, durant l'Edat Mitjana, al qual arribaven pelegrins del Camí de Santiago que s'acollien i pernocabaven després d'una dura jornada de camí. Com a dada curiosa, podien dormir en una de les estances del castell, però se'ls tancava en clau l'habitació perquè no poguessin passejar ni veure les altres dependències del castell. Això era per motius de seguretat dels habitants del castell.

De tot el magnífic conjunt integrat en la part alta de la població, envoltat de cases de pedra, encara es desprèn l'encís de temps passats. ©

Per saber més: El castell de Montsonís, Josep Fernández i Trabal i Llorenç Codern i Bové-Pagès Editors.

Arnau Mir de Tost

L'heroi medieval de les terres de Lleida

Per M. Lluïsa Pujol
Periodista

La figura d'Arnau Mir de Tost, un veritable heroi medieval català per les seves gestes, és essencial per entendre el segle XI i el desenvolupament del feudalisme a Catalunya i molt especialment a les terres de Lleida. La fidelitat i la lluita per la seva identitat va ser la raó principal de l'existència d'aquest cavaller fundador de la dinastia vescomtal d'Àger.

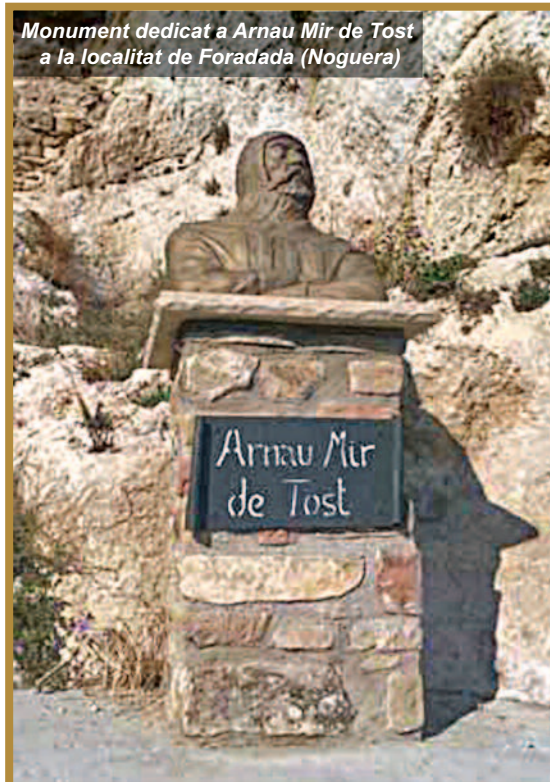
Arnau Arnall mironut d'ost.

Arnau Mir de Tost fou un noble i militar del comtat d'Urgell, de la casa dels Tost, a l'Alt Urgell, nascut al segle XI, poc després de l'any 1000. **Va ser el personatge històric més important de l'alta edat mitjana a les terres de Lleida.** El seu pare, **Miró de Tost**, era feudatari d'**Ermengol I**, mentre que la seva mare, **Sança**, venia de la família dels vescomtes del **Comtat de Conflent**, a la Cerdanya i parent també del bisbe **Ermengol d'Urgell**. El matrimoni de **Miró i Sança** tenia també dos fills, **Bernat i Seniofred**, i una filla, **Geberga**.

Seguint la tradició, el primogènit heretaria els dominis del seu pare, mentre que la resta dels infants barons es dedicaria a la vida monàstica. Eren aquestes famílies de castellans, o carlans, una important part de la petita noblesa catalana, de la qual van sorgir importants llinatges de senyors de la guerra. **La paraula carlà, fa referència a una important figura de la petita noblesa catalana; es tracta de guerrers de l'estament de cavallers, pertanyents a la noblesa menor, és a dir, de sang noble però sense béns materials, que actuaven com a delegats del senyor feudal al que estaven obligats de forma lliure, guardant, administrant i defensant un o**

alguns dels seus castells. A canvi d'aquest servei militar tenien en feu una part de les propietats del castell. Amb el pas del temps, aquestes famílies de militars professionals van anar acumulant diverses castellanies de manera que van obtenir nous privilegis i van assentar el seu llinatge amb armes pròpies, i es van convertir en alguns casos, gràcies al seu valor i serveis en la guerra de reconquesta, en veritables senyors de la **Catalunya Vella**.

L'Arnau Mir de Tost va quedar de jove orfe de pare i es va casar l'any 1031 amb Arsenda, també de llinatge noble, qui a més de la seva companya va ser el seu suport polític. L'època que va viure va coincidir amb un període de canvi en què s'estava constituint la Catalunya feudal. Va fer possible la reconquesta de les terres que havien estat dels seus avantpassats. **L'any 1034, a les ordres del comte d'Urgell, conquereix la vall d'Àger, important gesta militar que va ampliar les fronteres del comtat d'Urgell a la vall del Segre.**

Arnau Mir de Tost i la seva esposa compraren al comte d'Urgell Ermengol II l'aleshores humil castell de frontera de Llordà. El va ampliar i reedificar fins convertir-lo en el primer castell ofensiu, la fortalesa més poderosa de la Catalunya comtal, i l'emprà com a màquina de guerra per preparar les seves operacions contra Al-Andalus. Va ser nomenat senyor d'Àger pel comte d'Urgell, va dominar i repoblar la vall d'Àger, que la va conquerir als sarraïns, les terres properes del Montsec i la Conca de Tremp (entre el 1030 i el 1040), i les defensà valerosament contra noves escomeses dels musulmans, que en dues ocasions (1041 i 1048) repregueren l'Àger. **Fou el responsable de la repoblació i l'estructuració del Pre-pirineu lleidatà.**

Arnau Mir de Tost, que va adquirir la condició de vescomte d'Àger, va ser senyor d'un poderós Estat dins el comtat d'Urgell. Al llarg de la seva vida va aplegar un gran patrimoni, amb més de trenta castells. Els seus dominis s'estenien des dels castells de **Vallferosa i Biosca** al Solsonès, passant per l'alta Noguera, en llocs com Montma-

gastre i Artesa de Segre, resseguint a banda i banda del Montsec cap a Àger, fins a internar-se en l'occidental Montsec d'Estall i arribar als castells de **Purroi** i **Llaguarres**.

També va arribar a fortificar la vall del Sió, amb el **Castell de Florejacs**, per exemple. A més, després de les negociacions mantingudes per la seva dona **Arsenda** amb la **Santa Seu** i de generoses donacions, assolí del papa **Nicolau II** la independència de la canònica d'Àger respecte als bisbes (*sobretot del d'Urgell*) i el dret a nomenar-ne l'abat, cosa que li facilità el control de les rendes eclesiàstiques del seu territori.

A causa de la seva provada capacitat militar es va erigir en el general dels exèrcits confederats d'Urgell i Barcelona. Sota la bandera del comtat de Barcelona conquerí les importants viles de Camarasa i Cubells i després va participar destacadament en la croada contra Barbastre amb **Ermengol III**. Els andalusins van recuperar després la vila que **Ermengol III** va defensar i va morir en la lluita (17 d'abril de 1066); **Llavors Arnau Mir co-exercí la tutoria d'Ermengol IV d'Urgell junt amb el vescomte de Castellbò i la comtessa vídua Sança d'Aragó** (tercera muller d'Ermengol III). Cabdill militar dels exèrcits confederats de Barcelona i Urgell, l'any 1064 va liderar amb el suport papal els exèrcits catalans en la Reconquesta, **en una empresa que ha estat reconeguda com la primera croada de la història, molt abans que la primera croada a Jerusalem del 1099.**

Es creu que Arnau Mir de Tost va ser un dels primers a tenir un exèrcit professional, i que aquest exèrcit era el predecessor dels coneguts Almogàvers, dirigits per Roger de Llúria dos segles més tard.

L'any 1068 va participar en l'assemblea de magnats que va promulgar els primers Usatges de Barcelona, el codi de lleis feudals vigent a Catalunya fins a l'any 1714.

El 1068, va morir la seva dona, Arsenda, i tres anys més tard ho va fer Arnau Mir.

Morí sense fills mascles dels set que en tenia i el vescomtat del Baix Urgell o d'Àger va passar al seu gendre Ponç Guerau de Cabrera, vescomte de Girona, marit de la seva filla gran Lletgarda. La segona filla, **Valença**, es va casar amb el comte **Ramon IV** del Pallars Jussà.

En el seu testament, on cita la relació de tots els Castells de la seva propietat, aconseguits alguns com a herència, altres

Arnau encomanant-se a Ermengol II d'Urgell, abans de prendre el castell d'Àger. (Liber feudorum maior)

mitjançant la compra i la majoria per conquesta, lamenta profundament no viure el temps necessari per poder conquerir les somiades ciutats de Balaguer i Lleida, encara a les mans dels sarraïns.

Arnau Mir de Tost va ser el primer a enllaçar una Abadia catalana a la Santa Seu i gràcies també a la seva coneguda fama a Roma, el seu nét **Arnau Ramon de Pallars Jussà** vincularia també Santa Maria del Mur al bisbe de Roma, una cosa molt difícil d'aconseguir en aquella època per nobles que no fossin italians o francesos.

Va dedicar la seva vida a la lluita contra la religió musulmana, a repoblar amb cristians els pobles conquerits per construir nombroses esglésies i d'actuar amb justícia en els seus extensos dominis.

Gran personatge del seu temps, veritable heroi medieval català, temut pels seus enemics i respectat pels seus amics, és avui poc conegut a les terres que el van veure néixer.

Els pocs documents conservats de l'època - no han quedat retrats ni effigies, sols les armes del seu llinatge, perpetuat en d'altres cases nobles de la vella Catalunya- i l'ombra del Cid Campeador han fet oblidar el tercer català més important de la història de Catalunya de l'edat mitjana, després de Guifré "el pelós" i Jaume I.

©

Castell de Llordà

El Llibre i la Llibertat

Per Josep Brunet
Gerent del Patronat de la
Biblioteca Pública Arús

Un dels elements que millor defineixen la cultura d'un país és la biblioteca, element essencial i recurrent alhora. A Catalunya, la Biblioteca Nacional defineix la cultura del nostre poble i, a Barcelona, la Biblioteca Pública Arús, primera biblioteca pública a la ciutat de Barcelona,

El llibre és la llibertat, per això la història de les biblioteques és una història de llibertats, perquè de manera directa ens remet a la passió que l'home ha tingut pel saber i per la cultura.

El llibre és la llibertat, en conseqüència la biblioteca no és un mer dipòsit de volums ni un lloc d'investigació, tot i que

Biblioteca Pública Arús

defineix la cultura de la nostra ciutat. Per analogia la biblioteca és un lloc on s'haurien de trobar tot tipus d'informació escrita per accedir qualsevol ciutadà que ho sol·liciti. Aquesta informació, donat que estem parlant de biblioteques rep el nom del llibre. Alhora el llibre és un dels elements essencials de les biblioteques.

també és un dipòsit de llibres i l'espai on l'eina de treball és el llibre, la biblioteca és essencialment, el lloc on es conserva el patrimoni intel·lectual de la humanitat. Per això es converteix en el termòmetre dels homes i de les cultures. **Hi ha homes i cultures que construeixen biblioteques, per exemple, Rossend Arús, crea la Biblioteca Pública Arús**

en 1895, n'hi ha que les cremen; recordem els règims fanàtics i totalitaris que han cremat i continuen cremant els llibres, negant així la cultura al seu poble.

L'aparició del llibre fou un fet decisiu per al naixement de la biblioteca. **En el primer moment es va escriure sobre tauletes d'argila o de cera.** S'esborraven i es tornaven a utilitzar, les d'argila es coïen, s'assecaven i es guardaven apilades. Així varen néixer els primers volums d'escriures que conformen l'inici del que avui entenem per biblioteques. Això va passar en els palaus reials d'Elba i de Nínive. **Van ser, però el paper i el pergamins que van permetre establir les biblioteques pròpiament dites, Egipte, Grècia i Roma, on es crearen.** Poc podien sospitar el paper, una planta que creix en les aigües fluvials d'Egipte i els seus entorns, que amb els seus filaments, adequadament tractats es formarien els rotllos, primer tipus de llibre de la nostra història. Poc podien sospitar els xais que amb la seva pell adequadament tractada es formarien els rotllos i després els fulls que constituïren els llibres en la forma que ara els coneixem. Papirs i xais són la base de la cultura universal, sense ells l'evolució de la humanitat no s'hauria desenvolupat a la mateixa marxa. Ells són la base de naixement de les biblioteques, doncs el món i la cultura, tindran sempre un deute amb els papirs i els xais.

Reis i sacerdots són els qui han donat impuls als llibres i a les biblioteques al llarg dels segles. Ara però la situació ha canviat, i no perquè posem per cas existeixin les biblioteques públiques perquè ja existien a l'antiguitat. **A Atenes, 330 anys abans de Crist, Licurg ja va fundar una, per**

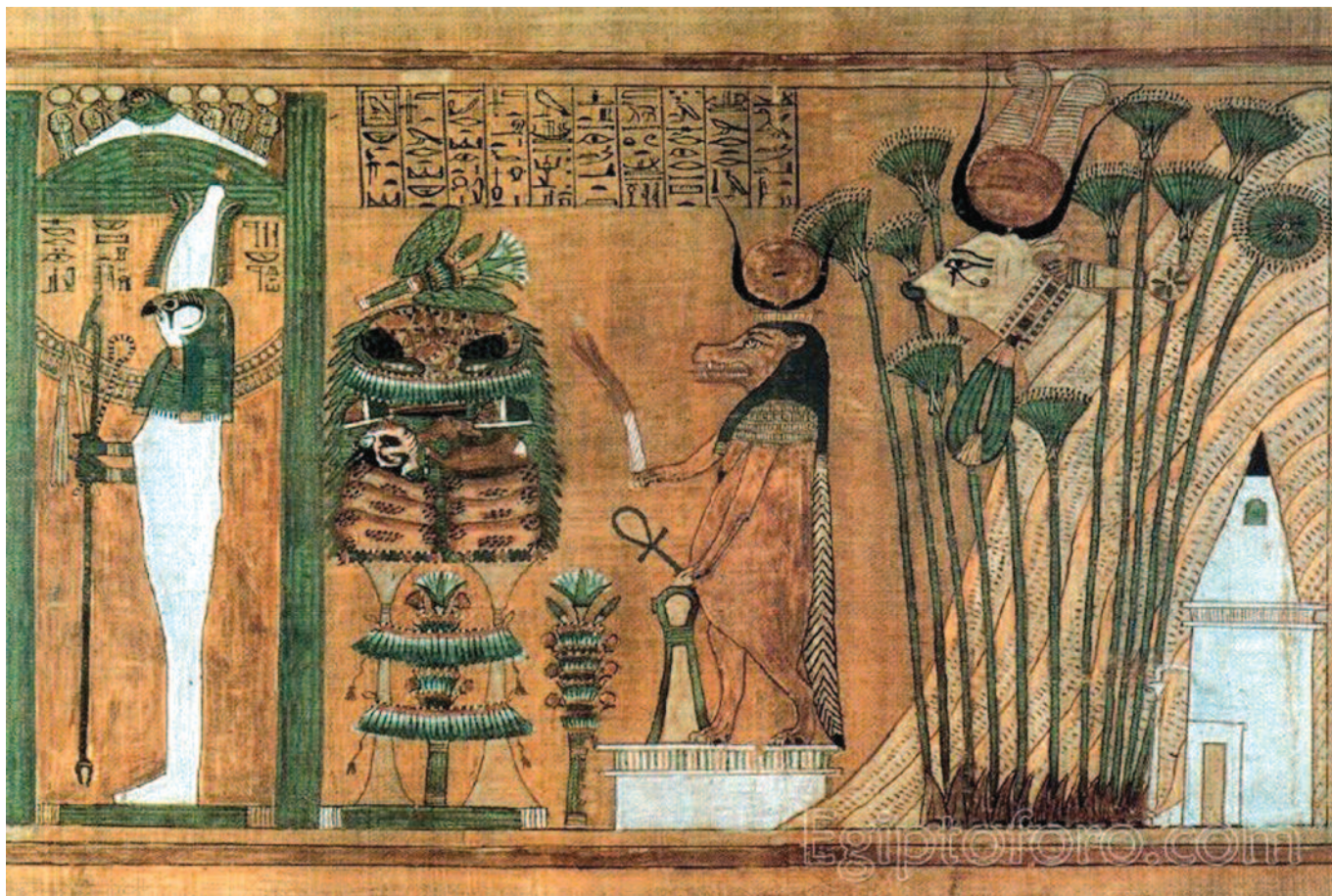
Sala de lectura de la Biblioteca Pública Arús

Tauleta administrativa sumèria, amb sello d'impressió cilíndrica de figura masculina, caçant porcs senglars amb gossos. Jemdat Nasr, Uruk III (Mesopotàmia), 3100 - 2900 a.C. Metropolitan Museu of Art.

conservar i fer conèixer l'obra dels gran autors de tragèdies: Sófocles, Eurípides, etc., i els romans en el segle II d. C. tenien ja un procurador de biblioteques que coordinava tot el personal especialitzat que treballava que depenia de l'Estat. Per aquesta circumstància s'explica una anècdota: *"durant un dinar en una casa de nobles romans se suscita una discussió sobre l'aigua que s'està bevent en aquella taula. Un dels convidats s'aixeca, va a la biblioteca pública i torna amb un llibre d'Aristòtil que para la discussió"*. No és el fet de l'actual proliferació de biblioteques públiques el que fa canviar el sentit d'aquesta institució, sino, el seu ús.

Avui en dia, la biblioteca s'ha obert a la vida del poble i de la societat; no solament serveix per aprofundir en investigacions científiques, sinó que arriba a un públic

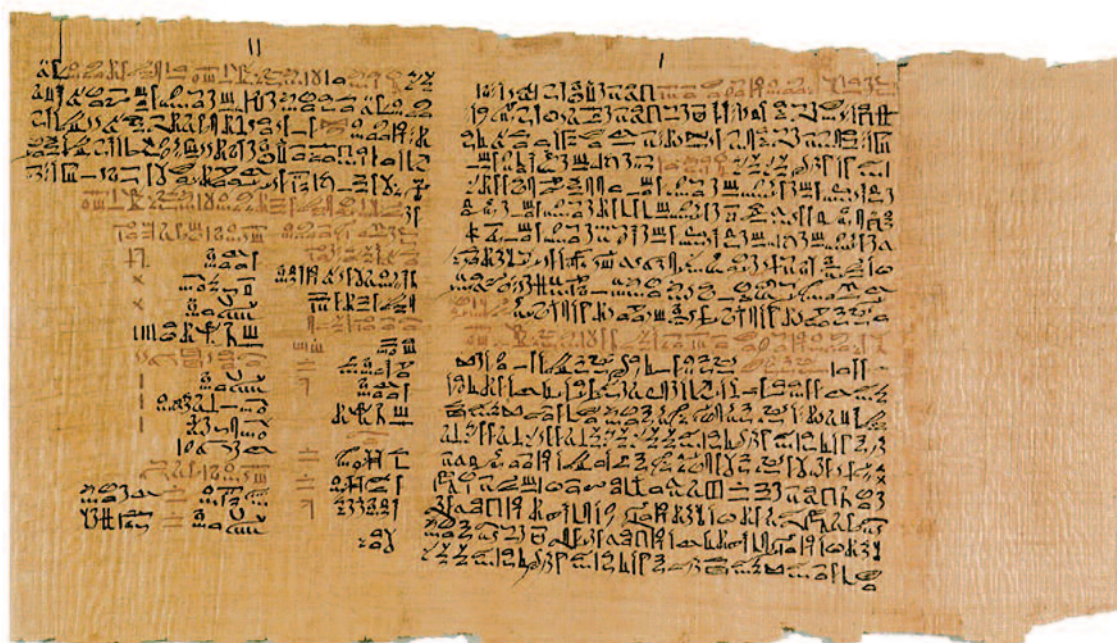
Papir d'Ani. Hathor. Sobre 1250 a.C. XIX Dinastia.

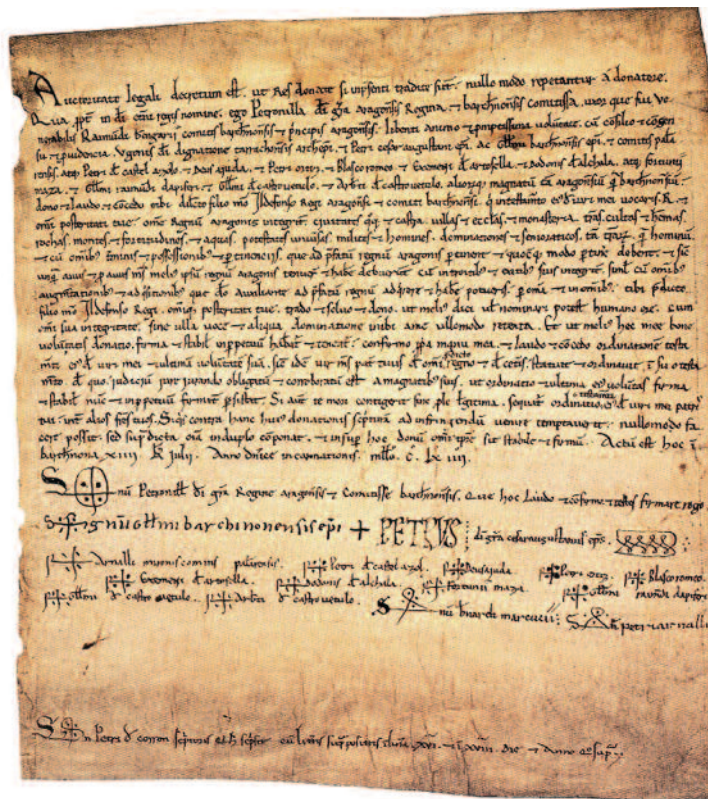

Planta del Papir

no especialitzat, obertura que es concreta en l'ús que fan d'aquests centres gent de totes les edats. Uns vells hi van a llegir la premsa diària, uns joves s'hi arriben com a lloc de cita entre amics i companys, alhora que realitzen treballs acadèmics, uns nens s'hi arriben per passar-hi una bona estona mentre fan deures d'escola i estalvien la presència a casa. Ara la biblioteca s'ha convertit en un espai polivalent d'interessos. S'ha convertit quasi en un centre d'animació cultural, que té com a pal de pallar el llibre. **Ara les biblioteques s'hi fan concerts, seminaris, cursos, conferències, s'organitzen exposicions, s'hi troben gent de la comunitat per discutir els problemes que tenen. Ara conviuen les grans biblioteques universitàries i nacionals i especialitzades on la informació i la documentació s'ha internacionalitzat, amb els nous sistemes informàtics i telemàtics.** Amb les biblioteques públiques de barri, de poble, que actuen cada vegada més com a catalitzador cultural. Les biblioteques han passat de la sacralització a la vivència.

Papir Ebers.
Papir de tractat medic, prop del 1500, avans de la nostra era, on es descriu el cànnabis com un ingredient medicinal. Biblioteca Universitaria de Leipzig

Manuscrit sobre pergami. Peronella, reina d'Aragó, donà al seu fill Alfons, el rei d'Aragó, l'any 1164 a Barcelona. Arxiu de la Corona d'Aragó

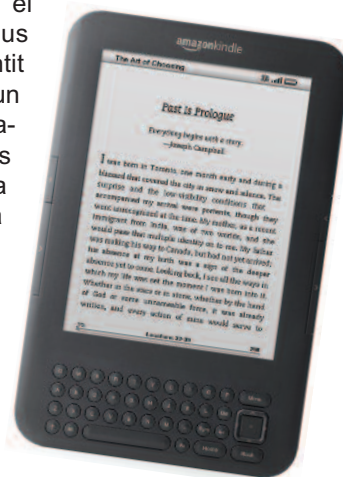
Però la situació ha canviat. Avui en dia totes les biblioteques universitàries de Catalunya han confeccionat un catàleg únic de llibres i d'altres materials i l'han posat a l'abast de tots els estudiants mitjançant Internet. Això vol dir que els estudiants poden gaudir de més de 3.000.000 de documents, llibres, mapes, vídeos, CD-roms, als quals poden accedir mitjançant diferents mètodes de recerca.

Així poden veure el material existent sobre un tema en concret, la seva localització i si està disponible o en préstec. **A més a més aquesta iniciativa creada pel Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya està construint**

una biblioteca digital amb els sumaris de 4.500 revistes científiques. Això significa que la informàtica i la telemàtica han fet acte de presència en aquest món de les biblioteques i segurament això no és res comparat amb el que probablement passarà.

De les tauletes d'argila hem passat al suport magnètic. Avui dia 60.000 volums ocuparien en 5m2 d'espai.

Fa un quants anys, **Antonio Franco**, director d'**El Periódico de Catalunya**, en una conferència que va realitzar a la **Biblioteca Pública Arús**, sobre mitjans de comunicació en el nou mil·lenni ens parlava de la gran revolució que es produiria per l'encariment del paper, el qual implicarà la utilització de nous suports, i apuntava en aquest sentit que el diari podria ser consultat en un futur no gaire llunyà en unes pantalles total i absolutament portàtils, les quals tindran una certa similitud a les tauletes d'argila o de cera, ja que també es podran, una vegada acabada la lectura, esborrar. **Podriem dir que Antonio Franco era visionari i que aquestes pantalles es troben avui en dia en forma de llibres electrònics (e-books).**

Per analogia el futur dels llibres podrà ser el mateix, tal vegada el llibre tal i com el coneixem, serà un objecte de luxe que només s'ho podran permetre les persones de cert nivell econòmic.

Després d'aquesta dosis de ciència ficció, jo particularment crec que encara li queden molts segles de vida al llibre-paper, en conseqüència les biblioteques continuaran gaudint d'aquest preciós objecte. Ara bé, l'usuari segurament tindrà que recórrer a altres mètodes que, com indicava el senyor Franco, no seran de paper.

©

Col·lecció d'incunables

NOTÍCIES

L'ACADEMIA DE CINE D'ESPANYA VIU LA MÀGIA DELS INICIS DEL SETÈ ART

LA SALA D'EXPOSICIONS DE L'ACADEMIA DE LAS ARTES Y LAS CIENCIAS CINEMATOGRÁFICAS DE ESPAÑA, A MADRID, VA A COLLIR, DEL 15 DE MARÇ AL 15 DE MAIG, L'EXPOSICIÓ *ILUSIÓN Y MOVIMIENTO. LOS ORÍGENES DEL CINEMATÓGRAFO*, AMB PECES DE LA COL·LECCIÓ JOSEP M. QUERALTÓ, PRODUÏDA PER L'OBRA SOCIAL DE CATALUNYA-CAIXA, AMB LA DESTACADA COL·LABORACIÓ DE LA FUNDACIÓN AULA DE CINE COLECCIÓN JOSEP M. QUERALTÓ AIXÍ COM LA PARTICIPACIÓ DE FUNDACIÓN BORAU I APUNTOLAPSPD.

A l'acte inaugural van ser-hi presents el President de l'Acadèmia, **Enrique González Macho**, el director, **José Garasino**, la responsable d'exposicions de l'obra Social de CatalunyaCaixa, **Pola Cantelli**, el Comissionat de l'exposició, **Luis Alonso**, el col·leccionista de cinema i restaurador, **Josep M. Queraltó**, i la directora de la Fundación Borau, **Ana Arrieta**. En aquest acte també es va presentar el primer catàleg-llibre bilingüe (*castellà-anglès*) *Ilusión y Movimiento. De las sombras al film*, de 192 pàgines, editat per la Fundación Aula de Cine Colección Josep M. Queraltó. El llibre és una introducció a la història de la tècnica del cinema a través d'algunes de les joies de la col·lecció Josep M. Queraltó.

L'exposició acosta al públic una part d'aquest món suggeridor dels ginys i objectes, autèntiques joies de la col·lecció Josep M. Queraltó, una de les col·leccions privades de cinema i audiovisual més importants d'Europa. És una mostra selecta de peces originals de les ombres xineses europees, joguines òptiques, llanternes màgiques, cristalls transparents pintats a mà, les primeres plaques fotogràfiques en color dels germans **Lumière**, kinoras i tires còmiques. Tanmateix, permet contemplar un espectacular diorama que representa les noces d'**Eugenia de Montijo** amb l'emperador **Napoleón III**, un zoòtrop, un praxinoscopi-teatre, un visor estereoscòpic múltiple i com a colofó el cinematògraf Lumière de 1895 d'**Eduardo Gimeno Correas** que va filmar la *La salida de misa de 12 de la Virgen del Pilar* a Saragossa el 1899.

VISITES GUIADES

L'endemà de la inauguració de l'exposició, el 16 de març, es van produir les primeres visites de grups d'estudiants d'escoles i universitats a les que va voler ser present Josep

M. Queraltó per fer de guia i explicar les peculiaritats d'algunes de les peces exposades. També va vindre una representació de l'Institució de **Carlos V** que va seguir amb molt interès les explicacions de Queraltó, qui els va obsequiar amb la presència d'un convidat molt especial, el clon d'un dels components més destacats del **Germans Marx**: **Grouxo Marx**.

CONGRES MUNDIAL DE MOVILS A BCN

BARCELONA, CAPITAL MUNDIAL DE LA TELEFONIA MÒBIL, VA REUNIR EN UNA NOVA EDICIÓ DEL MOBILE WORLD CONGRESS LA INDÚSTRIA DE LA TECNOLOGIA MÒBIL I EMPRESES VINCULADES AL SECTOR, AL RECINTE DE LA FIRA DE MONTJUÏC DEL 27 DE FEBRER A L'1 DE MARÇ DE 2012.

Més de 67.000 persones de 205 països diferents van visitar el *Mobile World Congress*, un nou record d'assistència que ha vist incrementar el nombre de visitants en un 11 per cent en comparació amb 2011. L'edició d'enguany del Congrés ha acollit més de 1.500 empreses exposidores i ha ocupat 70.500 metres quadrats nets d'exposició i d'espai per a reunions de negocis. Així mateix, el *Mobile World Congress 2012* ha contribuït amb més de 300 milions d'euros a l'economia de Barcelona, fet que suposa un increment de més de 25 milions d'euros respecte a l'impacte generat el 2011. El lema d'enguany ha estat "**Redefining Mobile**" ("*Redefinint el mòbil*"). Les empreses que han participat representen no només les companyies tradicionals de la indústria mòbil, sinó també a empreses de sectors com la sanitat, l'automoció o les finances. Han estat presents entre d'altres **Sony, HTC, Huawei, Nokia, Samsung, Motorola, Fujitsu, LG, Alcatel, Microsoft** i operadores com **Vodafone** o **Telefónica**. L'any que ve, Barcelona tornarà a acollir una nova edició del *Mobile World Congress*, però serà al recinte de Gran Via de Fira de Barcelona, un trasllat que, segons l'organització, proporcionarà aproximadament el 50 per cent més d'espai. L'edició del 2013 tindrà lloc del 25 al 28 de febrer de 2013.

FENT HISTÒRIA...

Les primeres formes de comunicació que va establir l'ésser humà van ser prop del 3500 AC, a partir de signes abstractes dibuixats en paper fet de fulles d'arbres; cap al 1184 AC es transmetien missatges a distància amb senyals de foc. Durant l'època grega i romana es feia la **Marató**, en què una persona corria per portar un missatge d'un lloc a un altre. Altres formes de comunicació era que les persones poguessin transmetre la informació a altres des de llocs alts mitjançant gestos fets amb el moviment dels braços. En zones selvàtiques el so provenia d'un tambor fet de fusta dels arbres (*Àfrica, Amèrica*) i en altres cultures, com la xinesa, utilitzaven el conegut **Tamtam**, un gran plat metàl·lic creat per transmetre informació audible sobre el qual es donava cops amb un martell. Però els grans avenços es van fer entre els segles XIX, XX i XXI. La millora de les tècniques i materials utilitzats va fer possible la comunicació telefònica massiva a llarga distància. Tanmateix, la història del telèfon cel·lular està estretament relacionada amb el desenvolupament i l'evolució de la ràdio. El 14 de febrer de 1876 **Alexander Graham Bell** patenta el primer telèfon. La història de la telefonia cel·lular s'inicia als anys 40, quan a causa de la segona **Guerra Mundial**, l'empresa **Motorola** desenvolupa un telèfon mòbil anomenat **Handie Talkie H12-16**, que utilitzava ones de radio inferiors a 60MHz. Des d'aquest moment i fins a principis dels 80 diverses companyies van investigar i van mirar la manera d'oferir un sistema de comunicació a distància pel públic general fins arribar al primer telèfon mòbil de la història: el **Motorola DynaTAC 8000X**, un dispositiu que es va començar a comercialitzar el 1983 només per a cotxes. Els inicis del segle XXI ens va portar les pantalles de color, la possibilitat de fer i enviar fotos amb el mòbil. Es tractava de la generació 2G. Més tard va venir la generació 3G, la dels mòbils tàctils, la navegació per Internet i la possibilitat d'estar connectat a les xarxes socials; la generació de "**compartir**". Ara estem a l'espera de la generació 4G o l'arribada del **iPhone 5**, on la banda ampla en la telefonia permetrà la recepció de televisió en Alta Definició o la fotografia de màxima qualitat, entre moltes altres coses. ©

M.L.I. Pujol

Per M. Lluïsa Pujol
Periodista

Ruta Centreuropea a les terres teutòniques

En aquest nou viatge, que vam fer acompanyats de dos bons amics, ens vam endinsar, en cotxe, a l'Europa central i terres habitades antigament pels teutons -*gent procedent de la península de l'Europa nord-occidental que va migrar al Sud d'Europa*- fins arribar com a punt més llunyà a Riga, capital de la República bàltica de Letònia. **Als països recorreguts en aquesta ruta van ser França, Suïssa, Principat de Liechtenstein, Àustria, Eslovàquia, Polònia, Lituània, Letònia i Txèquia.**

Ln aquesta nova ruta pel vell continent els dos nous països a afegir van ser Lituània i Letònia, però les ciutats que vam visitar van ser pràcticament totes noves. Després de sortir de la capital catalana vam fer parades a les poblacions suïsses de **Verna** i **Interlaken**, en aquest últim vam fer la primera nit. **Abans de deixar Suïssa, vam fer una visita a la ciutat universitària de St. Gallen i molt especialment la biblioteca Abacial de St. Gallen, una de les més riques i antigues del món (612 d.C.), anomenada també, "la farmàcia de l'ànima", situada a l'Abadia benedictina de Sant Gall.** Des de 1983 el districte del convent amb la catedral i biblioteca formen part del patrimoni mundial cultural de la Unesco, i **des de fa més de dotze segles és un dels prin-**

S
A
N
T

G
A
L
L
E
N

Biblioteca, Sala barroca

Castell de Bratislava

cipals centres culturals a Europa. Amb la introducció de la Regla benedictina, que imposava als membres de la comunitat cenobita la lectura quotidiana, va començar a desenvolupar-se l'*scriptorium*, l'oficina on els monjos copistes es dedicarien a l'art de la cal·ligrafia, la decoració i l'enquadernació.

Després de deixar **St. Gallen** vam passar per **Vaduz**, capital del **Principat de Liechtenstein** i important centre financer internacional, **Insbruck**, ciutat situada a l'oest d'Àustria, capital del Tirol, i vam finalitzar la jornada a **Bratislava**, capital d'Eslovàquia i la ciutat més gran del país. En els últims

CRACÒVIA

Restaurant Wierzynek, fundat el 1364

anys la ciutat està vivint un procés de transformació, tant a nivell de recuperació dels edificis emblemàtics com en la millora de les infraestructures bastant deteriorades, heretades de l'antic règim comunista. Destaca el pont **Nový Most** sobre el riu Danubi. L'àrea més interessant des del punt de vista artístic i arquitectònic és la ciutat vella, pintoresca i acollidora. Els territoris del sud d'**Eslovàquia**, incloent-hi **Bratislava**, van formar part del Regne d'Hongria des de l'arribada dels hongaresos el 895 fins al final de la primera guerra mundial el 1919. **El castell de Bratislava va ser erigit en el segle XV, durant el regnat de Segimon d'Hongria.** El 1811, el castell va ser destruït per un incendi, així com gran part de la casa adjacent, i posteriorment es va dur a terme una reconstrucció del conjunt.

De Bratislava vam anar a Cracòvia, capital d'una de les 16 províncies que constitueixen la **República de Polònia** segons la divisió administrativa de l'any 1998. En el segle XVIII, després dels Repartiments de Polònia - **nació que té els seus orígens al segle X**- entre Àustria, Prússia i Rússia, la **Petita Polònia** va ser un dels territoris que van quedar sota el control de l'Imperi Austríac. **El centre històric de Cracòvia, de gran bellesa, va ser declarat Patrimoni de la Humanitat per la Unesco el 1978.** Ens van deixar un grat record les visites al **Mercat Central**, el **Castell de Wawel**, la **Basilica de Santa Maria**, les **Esglésies de Sant Pere i Sant Pau** i el **restaurant Wierzynek, d'acurada decoració, que ostenta amb orgull ser el més antic d'Europa, fundat per Mikolai Wierzynek el 1364 i pel que van passar grans monarques europeus.** Ens va impactar tant el restaurant que el mateix maître, al donar-se, es va oferir molt amablement mostrar-nos les diferents dependències acuradament decorades a l'estil de l'època i fins i tot ens va deixar prendre fotografies com a record. Va ser una nit veritablement inoblidable, com ho va ser el concert de **"Les quatre estacions"** de **Vivaldi** que vam poder gaudir a l'església jesuïta d'estil barroc dels Sants Pere i Pau abans del sopar.

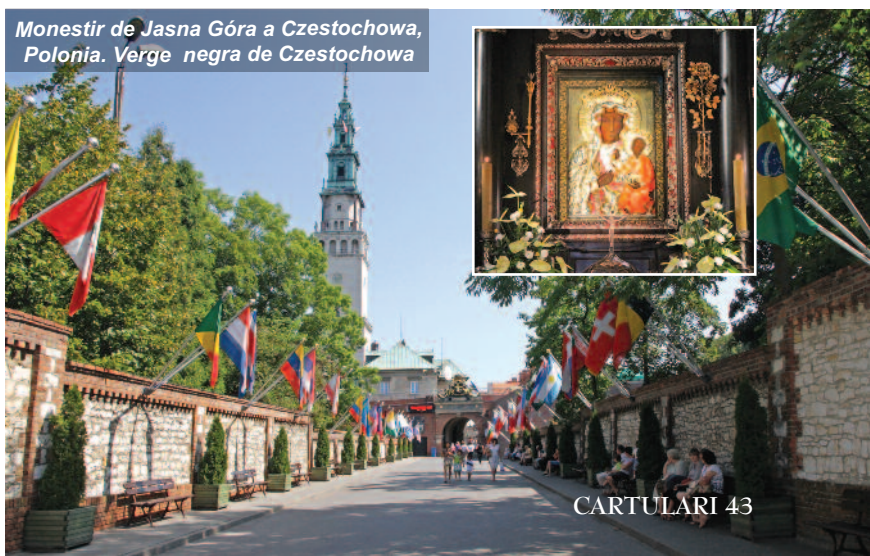
Molt a prop de **Cracòvia**, a 43 kms., es troba el camp de concentració d'**Auschwitz-Birkenau** que vam voler visitar per la història que du al darrera. **Va ser un complex format per diversos camps de concentració, d'experimentació mèdica i d'extermini en massa de presoners majoritàriament**

jueus, construït pel règim de l'Alemanya nazi després de la invasió de Polònia de 1939, al començament de la Segona Guerra Mundial. A l'entrada del complex encara es pot veure unes lletres forjades en ferro on diu, amb un sentit de l'humor dubtós, **"El treball fa lliure"**. Pel fet de ser un dels llocs més simbòlics de l'**Holocaust** o **Shoah**, va ser declarat Patrimoni de la humanitat per la Unesco l'any 1979. **Va ser l'únic lloc on va ploure al llarg del nostre viatge.**

Camp de concentració de Auschwitz.

Monestir de Jasna Góra a Czestochowa, Polònia. Verge negra de Czestochowa

VILNIUS

Castell de Trakai

Czestochowa, a qui s'atribueix poders miraculosos, patrona de Polònia i coneguda com "la Madonna Negra" de Jasna Góra. A continuació vam dirigir-nos a Lituània on vam trobar millors condicions per a conduir.

Ens vam aturar dos dies a Vilnius, la capital i ciutat més poblada de Lituània. Ens va sorprendre molt positivament per la seva bellesa, netedat i riquesa arquitectònica, en què conviuen l'arquitectura barroca i gòtica, així com estils del Renaixement i del Neoclàssic. El seu centre històric és Patrimoni de la humanitat per la Unesco des del 1994. La gran religiositat de la població, recuperada després d'independitzar-se de la Unió Soviètica el 1991, queda patent amb el gran nombre d'esglésies. Vam visitar entre d'altres edificis i monuments, la catedral, l'església de **Santa Anna** i la **Torre Gediminas**, nom de l'heroi nacional de Lituània.

Contrastant amb aquesta visita ens vam dirigir a **Czestochowa** per visitar el monestir de **Jasna Góra, el santuari marià més famós de Polònia i el primer lloc de peregrinació.** Es va fundar el 1382 pels monjos paulins arribats d'**Hongria** per invitació del duc **Wladyslaw d'Opole.** Aquí es troba el tresor més preuat: **la Mare de Déu de**

Trakai, un castell de conte

Vam visitar a pocs quilòmetres de Vilnius el castell Trakai, fundat el 1320 pel citat heroi Gediminas. **Va ser centre de residència de la monarquia durant el segle XIV.** De gran bellesa, està construït amb maó vermell, en

Palau de la Confraternitat dels Caps Negres

R I G A

Catedral ortodoxa de La Nativitat

Edificis d'Art Nouveau
RIGA

una illa situada sobre el llac Galvé. Per accedir-hi s'ha de travessar una porta d'enllaç. Després de visitar-lo i gaudir d'un agradable passeig per les rodalies, vam anar al punt més llunyà del nostre viatge: **Riga, capital de la República bàltica de Letònia i el més gran centre cultural, financer, comercial, polític i industrial de la regió.** El centre històric de **Riga** ha estat declarat Patrimoni de la humanitat per la Unesco el 1997, ja que **Riga té la millor col·lecció d'edificis de l'Art Nouveau d'Europa i per l'arquitectura que es conserva del segle XIX.** Durant els dos dies que vam ser-hi vam visitar els edificis i monuments més emblemàtics com, entre d'altres, el **Palau de la Confraternitat dels Caps Negres (1344)**, edifici neogòtic amb façana renaixentista, destruït el 1941 i recuperat el 2001; el **Museu de l'Ocupació de Letònia 1940-1991**, que fa referència a l'ocupació que va patir el país, primer per part de l'Alemanya nazi i després per la Unió Soviètica de Stalin; el monument a la Llibertat i la Catedral de la Nativitat de Crist, la més gran ortodoxa a les províncies bàltiques. **Aquesta catedral va ser construïda en estil neo bizantí entre 1876 i 1883, quan el país formava part de l'imperi rus.**

Durant la primera Guerra Mundial els alemanys van ocupar **Riga** i van convertir la catedral russa ortodoxa en una església luterana. Quan **Letònia** es va independitzar la **Catedral** esdevingué una altra vegada ortodoxa.

Ja de tornada a Barcelona vam fer una parada a **Kaunas**, antiga capital de **Lituània** i, de nou a **Polònia**, una nit a **Varsòvia**, capital de la nació, dividida en tres parts: la Ciutat Vella i la Ciutat Nova, la Ruta Reial i el Centre urbà. Vam tenir el temps just de passejar pel centre històric, completament destruït després de la **Revolta de Varsòvia** el 1944, i reconstruït després de la guerra –*va ser declarat Patrimoni de la Humanitat per la Unesco el 1980 com un exemple notable de reconstrucció gairebé total d'una seqüència històrica que s'estén des del segle XIII fins al segle XX*– Així mateix, vam veure alguns monuments aixecats per tal de no oblidar el tràgic passat dels jueus polonesos durant la **Segona Guerra Mundial**, com són el **Monument Umschlagplatz**, en el **Sender del Martiri jueu i la Resistència**, inaugurat el 1988, i el **Monument als caiguts i assassinats a l'Est**, dissenyat per Miroslaw Biskupski. Aquest monument té la forma d'un vagó de tren en el qual els polonesos eren deportats des del seu país a les entranyes de la Unió Soviètica. **Les creus simbolitzen els milers de polonesos que van ser transferits a l'Est i que van morir als Camps de concentració russos.**

Palau Nacional de Cultura i de Ciències

VARSOVIA

Palau Presidencial, amb estàtua equestre del príncep Józef Poniatowski

Monument als Caiguts a l'Est

Monument Umschlagplatz, (Ghetto de Varsòvia)

Monument als Grans Mestres Teutònics

Castell de Malbork.

De Varsòvia vam seguir una ruta de castells gòtics dels quals vam visitar el de Malbork de l'orde dels cavallers teutònics i que és la culminació del gòtic - tardà cortesà. Aquesta orde era de caràcter medieval religioso-militar fundada a Palestina el 1190 -tercera

Les dues últimes ciutats poloneses que vam visitar van ser Gdansk, ciutat coneguda per tot el món per les seves drassanes, que van ser bressol del sindicat independent de solidaritat el 1980 impulsat per Lech Walesa però que a nosaltres ens va captivar per l'arquitectura dels seus edificis i carrers animats, plens de botigues amb productes de souvenirs i artesanals, i

Torun, la ciutat de Copèrnic que va sortir bastant indemne de la Segona Guerra Mundial. Aquesta ciutat acull la Torre Inclinada, part de les fortificacions i muralles ben conservades a les costes del riu Vístules i un museu dedicat a l'astrònom Nicolau Copèrnic. Praga, la capital de la República Txeca, amb edificis tant destacats com el Castell de Praga del segle IX i el pont Carles, i la medieval francesa d'Annecy, capital de l'Alta Savoia, van tancar aquesta ruta europea que ens va possibilitar conèixer la riquesa i varietat dels països que conformen aquest vell continent que sap reinventar-se i seduir els seus visitants. ©

Gdansk

Nicolau Copèrnic

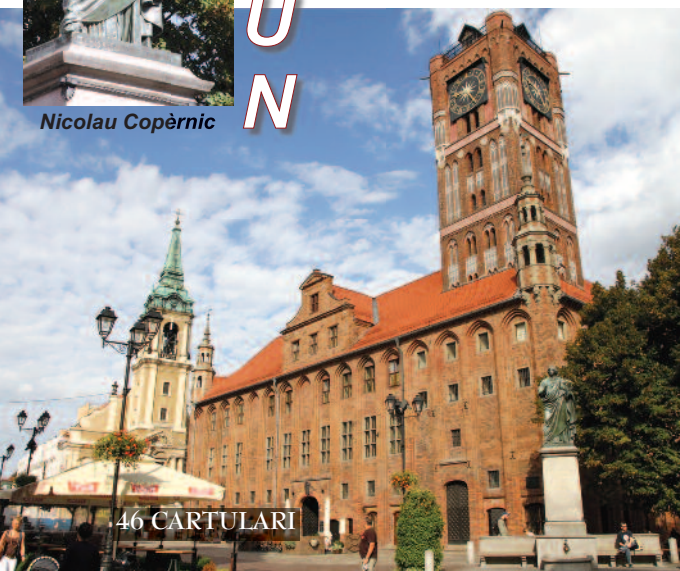
T
O
R
U
N

croada -durant el setge de la fortalesa de Sant Joan d'Acre i que des de el segle XIX sobreviu com una organització de beneficència cristiana. El 1809, Napoleó Bonaparte va ordenar la seva dissolució, raó per la qual van perdre gran part de les seves propietats seculares. El castell es va fundar l'any 1274.

P
R
A
G
A

Escuts amb les quatre barres catalanes a l'interior de la catedral gòtica de San Vito que forma part del conjunt artístic monumental del Castell de Praga.

ASOCIACIÓN DE PARAPSICÓLOGOS
DE CATALUNYA

CURSO DE CONTROL MENTAL Y CULTURA PSÍQUICA

MÉTODO GORDON

Dirigido por el Profesor GORDON

HIPNÓLOGO - MUSICOTERAPEUTA

Àngel Gordon
Bailén, 169 - pral. 3^a.
08037- Barcelona
Tel. y Fax 93 459 22 55

-- EL DOMINIO ABSOLUTO DE SÍ MISMO -- UNA EXCELENTE MEMORIA
-- UN JUICIO PENETRANTE Y JUSTO -- UNA VOLUNTAD INQUEBRANTABLE
-- UNA PERSONALIDAD VIGOROSA Y SIMPÁTICA--

Profesora
**ROSANA
LARA**

Instituto de Consulta y Desarrollo Personal
Sepulveda, 138, Barcelona
93 343 76 65 • www.institutorosana.com

CONSULTAS PERSONALES Y PROFESIONALES POR CLARIVIDENCIA

TALLERES DE CRECIMIENTO PERSONAL,
a través del "YO SOY" todos los viernes de 20 a 21h

Poderosos cursos y seminarios auxiliares para el desarrollo humano, capaces de impulsar de forma constante todos los procesos de la evolución del SER.

CURSOS, TALLERES Y SEMINARIOS:

- CÁBALA
- FENG SHUI
- CONSTELACIONES FAMILIARES
- REIKI
- VIAJE A TRAVÉS DEL ALMA
- YOGA
- MEDITACIÓN
- FLORES DE BACH
- GRAFOLOGÍA
- CONTROL MENTAL
- TAROT EVOLUTIVO
- AVATAR
- ALQUIMIA

LOS MEJORES PROFESORES
A SU SERVICIO

MAMPARAS DE OFICINA - TABIQUES MÓVILES
SUMINISTRO DE MATERIAL Y PROYECTOS LLAVE EN MANO

Sistemas **SB** Bal[®]
sistemas de compartimentación

tst Muros Móviles
Acústicos

www.sistemasbal.es / www.montajes-tst.es

Tf. 902 103 180

Sede Central: Pol. Ind. Más d'en Pi, calle A, parcela 4, 08781
Els Hostalets de Pierola, (Barcelona). Situada en la falda de
Montserrat junto a la Autovía A2 salida 572, El Bruc.

Fotografía Erich Andrés © Archivo fotográfico Juan-Javier Bofill Real Círculo Artístico de Barcelona

MUSEO REAL CÍRCULO ARTÍSTICO
DE BARCELONA - C/. Arcs, nº. 5

DALÍ ESCULTOR
COLECCIÓN PRIVADA

